

Yritysvastuun nykytilatarkastelu

Kone- ja metallituoteteollisuuden toimialan yritys

Toni Oikari

Opinnäytetyö, AMK

Elokuu 2022

Tekniikan ala

Insinööri (AMK), Konetekniikka

Oikari, Toni

Yritysvastuun nykytilatarkastelu. Kone- ja metallituoteteollisuuden toimialan yritys

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. **Elokuu 2022**, 52 sivua.

Tekniikan ala. Konetekniikan tutkinto-ohjelma. Opinnäytetyö AMK

Julkaisun kieli: suomi

Julkaisulupa avoimessa verkossa: kyllä

Tiivistelmä

Opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona kone- ja metallituoteteollisuudessa toimivalle yritykselle. Pääasiallisena tehtävänä oli tuottaa tarpeelliseksi havaittua lisätietoa yritysvastuu aiheesta toimeksiantajayritykselle. Työn tavoitteena oli tutkimusmenetelmiä hyödyntämällä selvittää yritysvastuutyön nykytila ja tämän pohjalta esittää kehitysehdotuksia, mihin lähitulevaisuudessa toimeksiantajan olisi hyvä kiinnittää huomiota.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tapaustutkimuksena. Työssä hyödynnettiin niin määrällisen kuin laadulliseen tutkimusmenetelmiin kuuluvia piirteitä. Tutkimusaineisto kerättiin useista eri lähteistä, joten tutkimusstrategiana käytettiin triangulaatiota.

Tulokset keskittyivät havaintojen tunnistamiseen, mikä on tehtävä ensimmäisenä ennen kuin itse kehittämistyötä voidaan aloittaa tekemään. Havaitut toimet dokumentoitiin asianmukaisesti yhdeksi kokonaisuudeksi, joka osaltaan auttaa kehittämistyön jatkamisessa.

Jo nykyisellään yritysvastuutoimia havaittiin tarkastelun aikana toteutetun laajasti, vaikka kaikkien havaintojen ei välttämättä tiedostettu liittyvän yritysvastuullisuuteen. Tavoitteen mukaiset kehitysehdotukset painottuivatkin tiedon lisäämiseen ohella arvojen mukaisien toimien määrittämiseen ja toimien suuruuksien varmentamiseen mittaroinnin avulla.

Avainsanat (asiasanat)

Yritysvastuu
Tapaustutkimus
Ympäristövastuu
Sosiaalinen vastuu
Taloudellinen vastuu
Sidosryhmä

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

Oikari, Toni

Current Status of Corporate Responsibility. Company which operating in a field of machine and metal product industry.

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, August 2022, 52 pages.

Engineering and technology. Degree Programme in Mechanical Engineering. Bachelor's thesis.

Permission for open access publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

This thesis was made as an assignment to company which operating in a field of the machine and metal product industry. The main task was to produce the necessary additional information about corporate responsibility for the company. Using research methods, the aim of the work was to find out the current state of corporate responsibility and on this basis, to present development proposals, which the company would be well advised to pay attention in the near future.

The thesis was implemented as a qualitative case study. The work utilized the features of both quantitative and qualitative research methods. Research data was collected from a variety of sources, so triangulation was used as a research strategy.

The results focused on identifying observations, which must be done first before development work can begin. The observed actions were duly documented as a single entity, which contributes to the continuing of development work.

Corporate responsibility actions were found to been widely implemented during the examination although not all findings were necessarily known to relate with corporate responsibility. Development proposals were also formed according to the objective. In addition to increasing knowledge, these involved determining actions according to values and verification of the magnitude of actions by means of measuring.

Keywords/tags (subjects)

Corporate responsibility

Case study

Environmental responsibility

Social responsibility

Economic responsibility

Stakeholder

Miscellaneous (Confidential information)

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Kehittämistyön tausta	4
2.1	Kehittämistyön toimeksiantaja	4
2.2	Kehittämistyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset	5
2.3	Tietoperustan kannalta keskeisiä käsitteitä ja määritelmiä	6
3	Yritysvastuu	9
3.1	Keskeiset kansainväliset tavoitteet ja toimialakohtainen esiintyvyys	9
3.1.1	Pariisin ilmastososopimus	9
3.1.2	Kestävän kehityksen tavoitteet	9
3.1.3	Toimialakohtainen tarkastelu	11
3.2	Yritysvastuun määritelmä ja jaottelu	12
3.2.1	Taloudellinen vastuu.....	14
3.2.2	Sosiaalinen vastuu	15
3.2.3	Ympäristövastuu	17
3.3	Yritysvastuun sidosryhmät	19
3.3.1	Määritelmä ja jaottelu	19
3.3.2	Olenneisimpia sidosryhmiä.....	21
3.4	Yritysvastuulla tavoiteltavia hyötyjä	22
4	Toteutus	24
4.1	Kehittämistyön menetelmä.....	24
4.2	Kehittämistyön aineisto ja sen keruu.....	25
4.3	Aineiston analyysi.....	26
4.4	Eettisyys.....	27
5	Tulokset	28
5.1	Ympäristövastuun osa-alue	28
5.2	Sosiaalisen vastuun osa-alue.....	30
5.3	Taloudellisen vastuun osa-alue	32
5.4	Sidosryhmätarkastelut	34
5.4.1	Yritykselle tärkeät sidosryhmät	34
5.4.2	Suurimman sisäisen sidosryhmän kehitysehdotuksia yritysvastuutyölle	35

6	Pohdinta	37
6.1	Luotettavuus	37
6.2	Keskeisten tulosten tarkastelu suhteessa alkuosan teoreettiseen viitekehukseen	38
6.3	Johtopäätökset ja kehittämissuhteet.....	40
	Lähteet	45
	Liitteet	47
	Liite 1. Kyselytutkimuksen kysymykset	47
	Liite 2. Tarkastelun tulokset	50

Kuviot

Kuvio 1.	Kiertotalouden malli (Kierrolla kärkeen 2018, 39).....	8
Kuvio 2.	Kestävän kehityksen 17 tavoitetta (Kestävän kehityksen tavoitteet n.d)	10
Kuvio 3.	Yritysvastuun kolmen pilarin malli (Koipijärvi & Kuvaja 2020, 23)	13
Kuvio 4.	Sosiaalisen vastuun vaikutuksia (Harmaala & Hallinoja 2012, 21, muokattu).....	16
Kuvio 5.	Yritysvastuun sidosryhmäjaottelu (Harmaala & Hallinoja 2012, 65, muokattu)	20

Taulukot

Taulukko 1.	Kyselytutkimuksen mukaan tärkeitä sidosryhmiä yritykselle.	34
Taulukko 2.	Henkilöstön kehitysehdotukset yritysvastuutyölle.	35

1 Johdanto

Yritysvastuun merkityksellisyys on työelämän kannalta tunnistettu maailman laajuisesti tärkeäksi ja eri uutisia julkaistaankin aiheesta viikoittain. Vastuullisuustyöllä yritykset voivatkin omalta osaltaan arvojen mukaisesti osallistua YK:n määrittämiin kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseen. Näiden tarkoitus on globaalisti kääntää kehityksen suuntaa ympäristön kannalta kestäväksi sekä poistaa äärimmäistä köyhyyttä kaikilta osilta (Kestävän kehityksen tavoitteet n.d). Useat yritykset mainitsevat kestävän kehityksen viitekehityksen haasteet yritysvastuutyön tavoitteeksi, joten viitekehityksestä on muodostunut luontevasti pohja yritysvastuutyölle (Koipijärvi & Kuvaja 2020, 168). Yksittäinen yritys ei voi ratkaista omalla toiminnallaan kaikkia tai edes yksittäisiä kestävän kehityksen haasteita, mutta omassa toiminnassa ne pystyvät ottamaan näitä haasteita huomioon ja näin pyrkiä osaltaan vaikuttamaan haasteiden toteutumiseen.

Kansallisella tasolla lainsäätäjät pyrkivät ohjaamaan yritysten toimintaa kestävämmäksi. Suomessa on 29.12.2016 hyväksytty kirjanpitolain muutos, joka velvoittaa suurempia yrityksiä raporttoimaan yritysvastuustaan (Vastuullisuusraportointi n.d). Pienempien yritysten kohdalla yritysvastuuvaatimuksia voi tulla vastaan aikaisemmin siinä vaiheessa, kun nämä toimivat suurempien yritysten arvoketjuissa. Heillä on määriteltynä vastuullisuuskriteerejä, jotka tavaroiden tai palvelujen toimittajien on täytettävä ja myös sitouduttava näiden toteuttamiseen. (Koipijärvi & Kuvaja 2020, 54.) Raportointivelvoite ei vielä koske työn toimeksiantajayritystä, mutta omien arvojen mukaisesti voidaan vastuullisuusraportointia ja ennen kaikkea tekoja toteuttaa määrittelyä pienemmissäkin yrityksissä.

Opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona yritykselle ja tavoitteena oli kartoittaa yritysvastuutyön nykytila yrityksessä. Vastuullinen yritystoiminta on tunnistettu tärkeäksi osaksi yrityksen toimintaa ja tähän sitoutuminen sekä sen kehittäminen on kirjattu yrityksen strategiaan. Yritys tiedostaa vastuullisuuden olevan käsitteenä laaja, joten opinnäytetyön pääasiallinen tarkoitus oli tuottaa yritykselle tarpeelliseksi havaittua lisätietoa aihealueesta. Lisäksi työn avulla tarkasteltiin, miten yritysvastuuta oli nykyisellään toteutettu yrityksessä. Toimeksiantajan omakohtaisten esimerkkien kautta saatiin havainnollistettua ja sidottua teoriapohja yrityksen toimintaan sekä tarkasteltua, mitä yritysvastuutoiminta tarkoitti juuri ko. yrityksen toiminnassa. Tietojen pohjalta muodostettiin lopuksi johtopäätöksiä tai huomioita, mitä on hyvä huomioida yritysvastuutyön osalta lähitulevaisuudessa.

Tietoperusta rajattiin osin yrityksen toiveiden mukaisesti ja työn rakenne kohdentuu yritysvastuun kansainvälisten tavoitteiden kautta kohti toimeksiantajan tarkastelua. Tietoperustassa käsitellään ensimmäisenä yritysvastuuseen liittyvät keskeiset kansainväliset tavoitteet ja niiden ilmaantuvuus toimialalla. Laajempien tavoitteiden hahmottamisen jälkeen tarkastellaan yleisellä tasolla yritysvastuuta ja sidosryhmiä, jotka olivat mainittu myös opinnäytetyön toimeksiannossa. Näiden lisäksi käsitellään yleisellä tasolla yritysvastuutyöllä tavoiteltavia hyötyjä. Näin tietoperustasta muodostui yrityksen tarpeita hyvin palveleva kokonaisuus toimeksiannon ja yrityksen kanssa käytyjen keskusteluiden perusteella. Lopuksi tutkimusmenetelmiä hyödyntäen muodostettiin kuva yritysvastuutyön nykytilasta toimeksiantajayrityksessä.

2 Kehittämistyön tausta

2.1 Kehittämistyön toimeksiantaja

Tutkimuksellisen kehittämistyön toimeksiantajana toimii tuotteita valmistava yritys, joka kuuluu teknologiateollisuuden jäsenyrityksiin. Toiminta kohdistuu tarkemmin kone- ja metallituoteteollisuuteen, joka on yksi viidestä teknologiateollisuuden päätoimialoista (Teknologiateollisuus on Suomen suurin vientiala n.d). Yrityksen valmistamia tuotteita myydään kotimaan lisäksi myös ulkomaille ja viennin osuus on kokonaisuudessaan yli 70 %. Toimialalle tyypilliseen tapaan tuotteet valmistetaan MTO (Make To Order) tilausperiaatteen mukaan. Tämä tarkoittaa, ettei valmiita tuotteita varastoida vaan kaikki tuotteet valmistetaan vasta tilauksen jälkeen ja lähetetään suoraan asiakkaalle. Toimintamallin avulla pyritään vähentämään varastoinnista aiheutuvia kustannuksia ja normaalitilanteessa yrityksen tuotteiden toimitusaika on noin 8 viikkoa.

Toimeksiantajayritys on keskisuuri Pk-yritys, jonka tavoitteena on tasainen kasvu. Pk-yrityksiin lasketaan kuuluvaksi ne yritykset, jotka työllistävät alle 250 henkilöä ja joiden liikevaihto on vuositasolla alle 50 miljoonaa euroa (Pk-yritys n.d). Yritys sijoittuu Pk-yrityksen määritelmän mukaisesti henkilöstömäärän ja liikevaihdon perusteella hieman alle puolivälin, jolloin keskisuuri Pk-yritys kuvaa hyvin toimeksiantajayrityksen kokoa. Toimihenkilöiden osuus on noin 15 % kokonaishenkilöstömäärästä ja yrityksellä on omaa henkilöstöä mm. suunnittelussa, tuotekehityksessä, myynnissä, hankinnassa, teknisessä tuessa ja henkilöstöhallinnan työtehtävissä. Viimeisen kolmen vuoden aikana yrityksen liikevaihto on kasvanut tasaisesti (Kotimaisten ja kansainvälisten yritysten taloustie-

dot helposti n.d). Yrityksen toimitusjohtajan mukaan tavoitteena on tänä vuonna edelleen kasvattaa liikevaihtoa ja tavoitteen saavuttaminen vaatii onnistumista materiaalihankinnoissa, mikä on noussut haasteeksi tämänhetkisen maailmanpoliittisen tilanteen johdosta.

Toimialalle on tyypillistä, että tuotannossa tarvittavat työstökoneet maksavat paljon. Koneisiin joudutaan kohdistamaan suuria investointeja, jolloin toimialan yritysten omavaraisuusaste jää usein matalaksi, kun investoinnit on rahoitettu ulkopuolisella pääomalla. Toimialakohtaisesti jo 30 % omavaraisuusaste voikin tarkoittaa hyvin menestyvää ja vakavaraista yritystä. Toimeksiantajayrityksen omavaraisuusaste on jo useampana vuonna ollut huomattavasti korkeampi kuin 30 % ja taloustietojen mukaan tuloskin on ollut mukavasti positiivinen useampana vuonna (Kotimaisten ja kansainvälisten yritysten taloustiedot helposti n.d). Johtopäätöksenä edellisen perusteella voidaan todeta, että kohdeyritys on hyvin toimeentuleva ja vakavarainen yritys, jonka tulevaisuuden kasvupotentiaali kohdistuu vientimarkkinoille.

2.2 Kehittämistyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Toimeksiantajayritys tiedostaa, että yritysvastuu on laaja kokonaisuus ja he haluavatkin nyt ymmärtää yritys vastuusta enemmän. Kehittämistyön tarkoituksena on selvittää yritykselle seuraavana mainittuja asioita. Mitä yritys vastuuseen yleisesti kuuluu, mitä se heidän toiminnassaan tarkoittaa sekä mitä asioita on hyvä huomioida yritys vastuun osalta lähitulevaisuudessa.

Jo työn kirjoittajan alkuvaiheen haastatteluissa tuli esille, että yrityksellä on käytössä vapaaehtoiset ISO 9001 laadunhallintastandardi ja ISO 14001 ympäristöjärjestelmästandardi, joten varmasti paljon yritys vastuuseen liittyviä asioita on jo näiden kautta huomioitu yrityksen toiminnassa. Kehittämistyön tarkoituksena ei olekaan todistaa sitä, kuinka hyvin yritys vastuun on jo huomioitu yrityksen toiminnassa, vaan tuottaa yritykselle lisätietoa aiheesta ja lopulta muodostaa kehitysehdoituksia tai suuntaviivoja, mihin yrityksen tulee lähitulevaisuudessa kiinnittää huomiota. Osaltaan myös tämän syyn takia työ päätettiin kirjoittaa siten, ettei toimeksiantajan nimeä mainita opinnäytetyössä.

Työn tavoitteena on siis tunnistaa, miten eri yritys vastuun osa-alueita on nykyisellään otettu huomioon yrityksen toiminnassa ja erottuuko sidosryhmien joukosta joitain sellaisia yksittäisiä toimijoita, joita tulee huomioida yritys vastuutoiminnassa muita enemmän. Pyritään siis muodostamaan

mahdollisimman laaja kuva toimeksiantajayrityksen yritys vastuun nykytilasta opinnäytetyölle varattussa rajallisessa ajassa. Näiden lisäksi tavoitteena on muodostaa näkökulmia, kuinka yritys vastuutyötä voidaan kehittää yrityksessä. Opintojen aikana kirjoittajalle on mm. riskienhallinnan ja kehittämistöiden yhteydessä käynyt selväksi, että tunnistaminen on kehittämistyön kannalta ensimmäinen ja oleellinen asia ja vain tunnistettuja asioita voidaan kehittää paremmiksi. Tämän takia yritys vastuun osa-alueisiin kohdistuvien toimien tunnistaminen on tärkeää ja omakohtaisten käytännön esimerkkien kautta pystytään hahmottamaan yritys vastuun tietoperusta sekä niiden sisältö toimeksiantajayrityksessä paremmin. Tutkimustyötä ohjaaviksi tutkimuskysymyksiksi muodostettiin seuraavat:

- Miten eri yritys vastuun osa-alueita on huomioitu yrityksen toiminnassa nykyisellään?
- Mitkä sidosryhmät ovat yritys vastuun näkökulmasta tärkeitä ja erottuuko sidosryhmistä sellaisia toimijoita, jotka tulee erityisesti ottaa huomioon yritys vastuun toiminnassa?

Tutkimuskysymysten selvittämisen avulla saadaan muodostettua kokonaiskuva yritys vastuutyön nykytilasta ja yhdessä tietoperustan kanssa pyritään muodostamaan johtopäätöksiä, mitä tulee ottaa huomioon yritys vastuutoiminnassa lähitulevaisuudessa.

2.3 Tietoperustan kannalta keskeisiä käsitteitä ja määritelmiä

Tässä alaluvussa tarkastellaan lyhyesti niitä käsitteitä ja määritelmiä, jotka ovat olennaisia ymmärtää työn lukemisen kannalta. Näitä ei ole tekstin luettavuuden kannalta erikseen varsinaisessa työssä avattu. Käsitteiden ja määritelmien lähteiksi on pyritty etsimään ns. hyviä ja luotettavia internet lähteitä tai mainitsemaan alkuperäinen kehittäjä, jolloin lukija voi halutessaan näiden tietojen avulla syventyä määritelmiin tarkemmin.

Arvoketju on malli, joka kuvaa tuotteen tai palvelun valmistamiseen tai kehittämiseen kuuluvia eri yksittäisiä vaiheita lähtötilanteesta valmiiksi tuotteeksi tai palveluksi. Jokaisessa eri vaiheessa tuotteen tai palvelun arvo kasvaa. Arvoketjun eri vaiheita voi olla esim. suunnittelu, valmistus ja lähetys. Mallin on alun perin kehittänyt tutkija Michael Porter. (Arvoketju 2016.) Teollisuudessa ostetaan tyypillisesti alihankintana tuotteen valmistukseen tarvittavia komponentteja tai osia, joiden valmistus ei kuulu pääyrityksen ydinosaamiseen. Näin ollen alihankkijoiden tuotteet nostavat

pääyrityksen tuotteen arvoa valmistusvaiheessa, jolloin he osaltaan vaikuttavat pääyrityksen valmistuksen arvoketjun vaiheessa.

Code of Conduct tarkoittaa yrityksen eettisiä toimintaohjeita. Koipijärven ja Kuvajan (2020) mukaan Code of Conductin avulla yritys voi määrittellä omat eettiset arvot ja toimintaohjeet, joihin yritys on sitoutunut. Eri tahot etsivät välillä tietoa yrityksen eettisistä arvoista, joten on kaikkien kannalta selkeämpää, että yritys on määritellyt nämä eettisten toimintaohjeiden avulla yhdeksi kokonaisuudeksi. Tällöin henkilökunta saa tästä ohjeistusta päivittäiseen toimintaan, johdolle muodostuu selkeä suunta johtamisen osalta ja ulkoiset toimijat löytävät yhdestä paikasta tietoa heitä askarruttavista eettisten arvojen kysymyksistä. (Koipijärvi & Kuvaja 2020, 80.) Code of Conductissa kuvataan yrityksen vastuulliset toimintaohjeet, joita yrityksessä noudatetaan. Lisäksi niissä määritellään miten ja mihin tulee rikkomuksista ilmoittaa sekä myös näiden seuraamukset. (Niskala, Tarja-Mani, Puroila & Pajunen 2019, 211.)

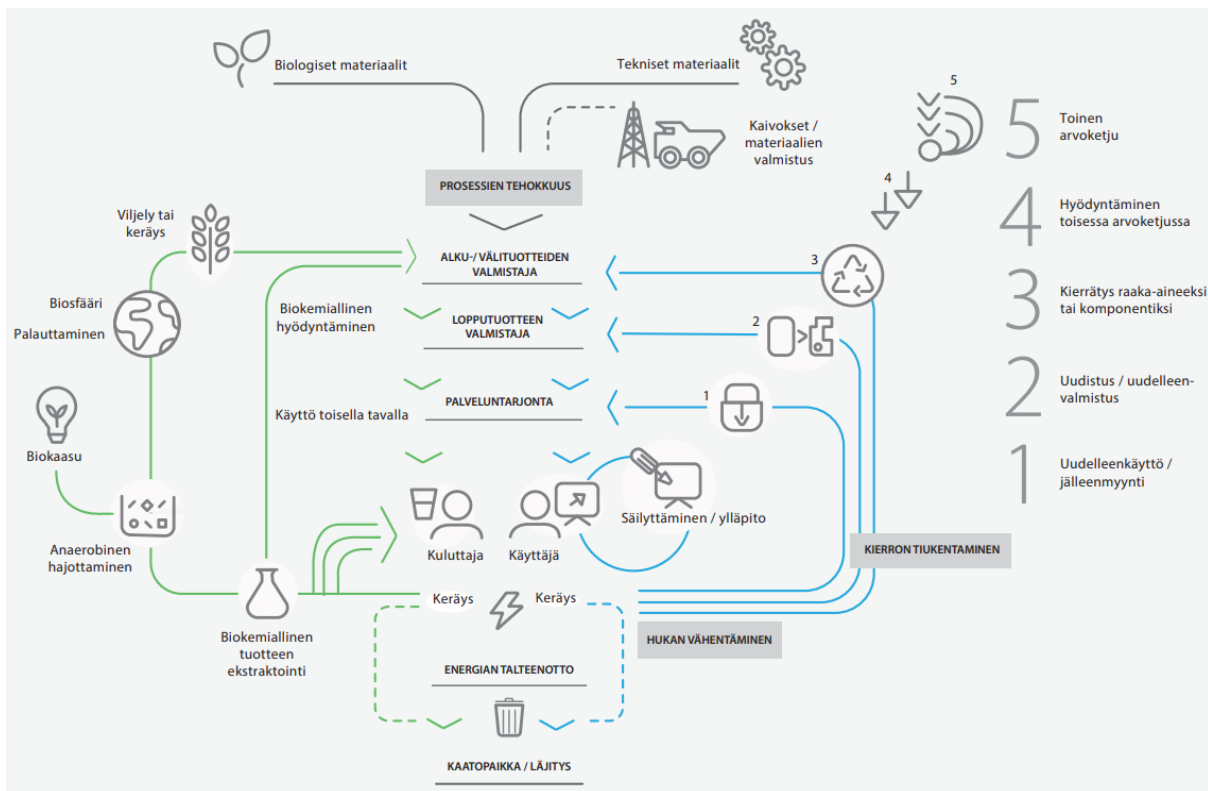
Ekotehokkuudella tarkoitetaan yleiskäsitteenä niitä toimia, joilla ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia pienennetään tehostamalla tuotantoa sekä toimintaa. Käsite liittyy läheisesti kiertotalouteen. (Ekotehokkuus 2020.)

Hiilijalanjäljellä tarkoitetaan yleisesti haitallista ilmastokuormaa, joka aiheutuu kasvihuonekaasuista (Raudasoja 2021, 10). Hiilidioksidipäästöjen lisäksi merkittäviä kasvihuonekaasuja ovat metaani ja dityppioksidi. Usein hiilijalanjälki määritellään koskemaan tiettyä kokonaisuutta esim. yritystä tai tuotetta. (Sjöstedt 2018.)

Hiilineutraalisuus tarkoitetaan tavoitetta, jossa hiilidioksidipäästöjä tuotetaan yhtä paljon tai vähemmän kuin niitä pystytään sitomaan hiilinieluihin. Tavoitteen saavuttamiseksi on saatava kaikki kasvihuonekaasut sitoutettua olemassa oleviin hiilinieluihin. Keskeisempiä maapallon hiilinieluja ovat metsät, maaperä ja vesistö. (Mitä hiilineutraalius tarkoittaa ja miten se saavutetaan 2050 mennessä? 2021.)

Kiertotalouden talousmallin perimmäinen idea on jatkaa tuotteiden, komponenttien ja materiaalien käyttöä mahdollisimman kauan ilman, että niihin valmistuksen aikana sitoutunut arvo poistuu

käytöstä. Kiertotaloutta hyödyntämällä pyritään luomaan tuotannon ja kulutuksen aikana mahdollisimman vähän hukkaa materiaalien sekä energiankulutuksen osalta. (Sjöstedt 2018; Kierrolla kärkeen 2018, 9.) Suunnittelemalla tuotteet kiertotalousmallin mukaisesti mahdollisimman pitkäikäisiksi, helposti huollettaviksi ja kierrätettäväksi mahdollistetaan täten varsinaisten tuotteiden käytön pitkäikäisyys. Lisäksi suunnittelussa pyritään huomioimaan uusiutuvien materiaalien käyttöä tuotteissa ja valmistuksessa uusiutuvien energialähteiden käyttöä. Prosessien tehokkuuden lisääminen, hukan vähentäminen ja kierron tiukentaminen on pääsääntöisesti kiertotalouden käytössä olevia keinoja, millä tuotteiden arvoa pyritään kasvattamaan ja ylläpitämään teknillisissä sekä biologisissa kierroissa. (Kierrolla kärkeen 2018, 39.) Kuviossa 1. on havainnollistettu sinisellä värillä valmistavan teollisuuden teknistä kiertoa ja numeroilla niitä tapoja, millä tuotteeseen si-
dottu arvo säilytetään kierrossa mahdollisimman pitkään ilman muuttumattomana.

Kuvio 1. Kiertotalouden malli (Kierrolla kärkeen 2018, 39)

Maineella tarkoitetaan käsitystä jostakin tietystä asiasta ja se rakentuu muiden mielipiteistä ja kokemuksista. Yrityksen kohdalla maine rakentuu tekojen ja viestinnän avulla yritysverkostoissa sekä suhteissa. (Leinonen 2016, 13.) Voidaankin todeta, että hyvä maine tuo yritykselle aineetonta lisäarvoa, jolla on monia positiivisia vaikutuksia.

3 Yritysvastuu

3.1 Keskeiset kansainväliset tavoitteet ja toimialakohtainen esiintyvyys

3.1.1 Pariisin ilmastopimus

Pariisin ilmastopimus on globaali ja oikeudellisesti sitova sopimus maailman keskilämpötilan nousun pysäyttämiseksi sekä rajoittamiseksi selvästi alle 2 asteen verrattuna esiteolliseen aikaan. Sopimuksen tarkoituksena on ohjata sopijaosapuolia toimiin, millä lämpötilan nousu saataisiin pysäytettyä jo ennen 1.5 astetta. Ilmastopimus solmittiin noin vuotta aiemmin ennen kuin sopimuksen velvoitteet astuivat viimein voimaan marraskuussa 2016. Seuranta-ajaksi sopimuksessa on määritelty 5 vuotta, jonka jälkeen sopimusta tarkastellaan suhteessa tavoitteisiin. Ensimmäiseksi tarkasteluajankohdaksi on määritelty vuosi 2023. (Pariisin ilmastopimus n.db.)

Pariisin ilmastopimuksen tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä mahdollisimman nopeasti ja pyrkimyksenä on saavuttaa maailmanlaajuinen hiilineutraalisuus viimeistään 2050. Hallitustenvälinen ilmastopaneeli IPSS julkaisi vuonna 2018 raportin, jossa todettiin valtioiden asettamien päästövähennystavoitteiden olevan riittämättömiä julkaisuajankohtana, jotta tavoitteeksi asetetun keskilämpötilan nousu saadaan pysäytettyä 1.5 asteeseen. Tämän vuoksi IPSS odotti maiden kiristävän ilmastopäästöjen tavoitteita viimeistään kahden vuoden sisällä, koska tehdyt toimenpiteet eivät ole vielä riittäviä pysäyttämään keskilämpötilan muutosta. Suomen tavoitteeksi on määritelty hiilineutraalisuus jo vuoteen 2030 mennessä. (Pariisin ilmastopimus n.da; Pariisin ilmastopimus n.db.) Niskala ja muut (2019, 41) toteavatkin, että Pariisin ilmastopimus yhdessä YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden kanssa muodostavat kansainvälisesti keskeisimmät ja vaikutuksiltaan laajimman tavoitekokonaisuuden, joilla maapallon kestävän kehityksen haasteita pyritään ratkaisemaan.

3.1.2 Kestävän kehityksen tavoitteet

Koipijärven ja Kuvajan (2020) mukaan Sustainable Development Goals (SDG) on YK:n jäsenmaiden hyväksymät kestävän kehityksen tavoitteet vuosille 2016–2030. Päämääränä näille on mainittu olevan äärimmäisen köyhyyden poistaminen maailmasta ja ympäristön hyvinvoinnin turvaaminen kestävällä tavalla. Päävastuu tavoitteiden toteuttamisessa on valtioilla, mutta näiden saavuttami-

seen 2030 mennessä tarvitaan niin paikallishallintojen, yksityissektorin kuin myös kansalaisyhteiskunnankin apua. Useat yritykset ja julkisen alan toimijat käyttävät kestävän kehityksen tavoitteita apuna vastuullisuustyöhön sekä vastuullisuusraportointiin liittyvissä julkaisuissa, kun he määrittelevät, mitkä ovat heille olennaisimpia vastuullistytön tavoitteita globaalista näkökulmasta. (Koipijärvi & Kuvaja 2020, 59.)

Kestävän kehityksen tavoitteita on nykyisellään 17 kappaletta. Näistä on muodostettu lisäksi 169 alatavoitetta, joiden tavoitteena on yhteisesti kääntää globaali kehityksen suunta kestäväksi. Tavoitteet ovat sitoutuneita toisiinsa ja jokainen määritelty tavoite on merkityksellinen. Vaikuttamalla toiminnalla yhteen tavoitteeseen, kohdistuvat vaikutukset samalla välillisesti myös joihinkin muihin. Pelkästään yksittäisiä tavoitteita ei voida saavuttaa ilman, että samalla vaikutetaan positiivisesti myös joidenkin muiden tavoitteiden toteutumiseen. (Kestävän kehityksen tavoitteet n.d.) Koipijärven ja Kuvajan (2020) mukaan tavoitteista löytyy yhtymäkohtia toimialasta riippumatta melkein jokaisen yrityksen toimintaan ja useat yritykset mainitsevatkin kestävän kehityksen viitekehityksen haasteet yritys vastuutyön tavoitteenaan. Näin tästä viitekehityksestä onkin muodostunut luonteva pohja yritysten yritys vastuutyölle. (Koipijärvi & Kuvaja 2020, 168.) Kuviossa 1. on havainnollistettu kestävän kehityksen 17 päätavoitetta, jotka on suomennettu Suomen YK-liiton, ulkoministeriön ja YK:n alueellisen tiedotuskeskuksen yhteistyönä (Kestävän kehityksen tavoitteet n.d).

Kuvio 2. Kestävän kehityksen 17 tavoitetta (Kestävän kehityksen tavoitteet n.d)

3.1.3 Toimialakohtainen tarkastelu

Kestävän kehityksen 4:n eri päätavoitteen havaittiin toistuvan toimialaan kohdistuvan tarkastelun aikana. Toimialakohtaisten tavoitteiden esiintyvyyttä tarkasteltiin Kone, Konecranes ja Valmet Automotive yritysten julkaisemien vastuullisuusraporttien avulla. Kaikki valitut yritykset toimivat opinnäytetyön toimeksiantajayrityksen tapaan teknologiateollisuuden toimialalla tuotteita valmistavina yrityksinä. Valmet Automotive mainitsee vastuullisuusraportissaan 4, Konecranes 8 ja Kone 9 eri kestävän kehityksen päätavoitetta, joihin he pyrkivät omalla toiminnallaan vaikuttamaan tai ottamaan huomioon toiminnassaan. Yhteisenä tekijänä kaikkien yritysten osalta havaittiin neljä eri kestävän kehityksen päätavoitetta, jotka jokainen yritys mainitsi tavoitteina vastuullisuusraportissaan (Helping cities grow 2022, 14; Sustainability report 2021 2022a, 18; Sustainability report 2021 2022b, 22). Seuraavassa kappaleessa havainnollistetaan tavoitekohtaisesti yhden esimerkin kautta, miten Valmet Automotive ilmoittaa huomioineensa näitä toiminnassaan.

Valmet Automotive ilmoittaa vuoden 2021 vastuullisuusraportissaan tunnustaneensa heille tärkeiksi neljä kestävän kehityksen tavoitetta, jotka vaikuttavat oleellisesti joko strategian tai toiminnan kautta yrityksessä. Kestävän kehityksen ihmisarvoisen työn ja talouskasvun tavoite (8) sitoutuu toiminnan tavoitteeksi asetettuun eettisen kulttuurin vahvistamiseen. Kestävän teollisuuden, innovaatioiden ja infrastruktuurien tavoite (9) liittyy osaltaan heidän toiminnassaan pyrkimykseen kehittää tuotantoprosesseja ja tuotteita jatkuvasti. Näin he pyrkivät ennakoimaan tulevaisuudessa kiristyviä lainsäädännön vaatimuksia. Kestävän kehityksen tavoite (12) vastuullista kuluttamista liittyy toiminnan tavoitteeksi asetettuun resurssien käytön tehostamiseen ja kiertotalouden hyödyntämiseen sekä tämän kehittämiseen. Lisäksi Valmet Automotive mainitsee tavoittelevansa hiili-neutraalisuutta päästöjen osalta koko arvoketjussa, jolloin kestävän kehityksen tavoite (13) ilmastotekoja liittyy luontevasti tähän tavoitteeseen. (Sustainability report 2021 2022b, 22.)

Elinkeinoelämän keskusliiton toimeksiannosta vuonna 2021 tehtyyn kyselytutkimukseen vastasi 504 pk-yrityspäätäjää. Kyselytutkimuksen mukaan 81 % vastanneista ei tunne YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden sisältöä tai niiden sisällöstä on vain pintapuolinen käsitys. (Pk-vastuullisuus barometrin tulokset 2021.) Suurelle osalle Pk-yrityksiä kestävän kehityksen tavoitteet eivät ole vielä tuttuja. Toimialakohtaisen tarkastelun aikana kuitenkin havaittiin, että tavoitteiden avulla pystytään hyvin osoittamaan yritys vastuutyön kansainvälinen merkityksellisyys ja perustelemaan yritys vastuutyön tärkeyttä. Lisäksi osoittamalla oman toiminnan vaikutusten kohdistuminen tiettyihin

kansainvälisiin tavoitteisiin saadaan nostettua toiminnan uskottavuutta ulkopuolisen havainnoijan näkökulmasta. Kyseiset asiat on hyvä tiedostaa ja tavoitteisiin myös tutustua tarkemmin yritys vastuutyöhön panostavissa yrityksissä, vaikka varsinaisia työn tärkeyden perusteluja tai hyötyjä ei vielä yritys vastuutyön avulla tavoiteltaisikaan.

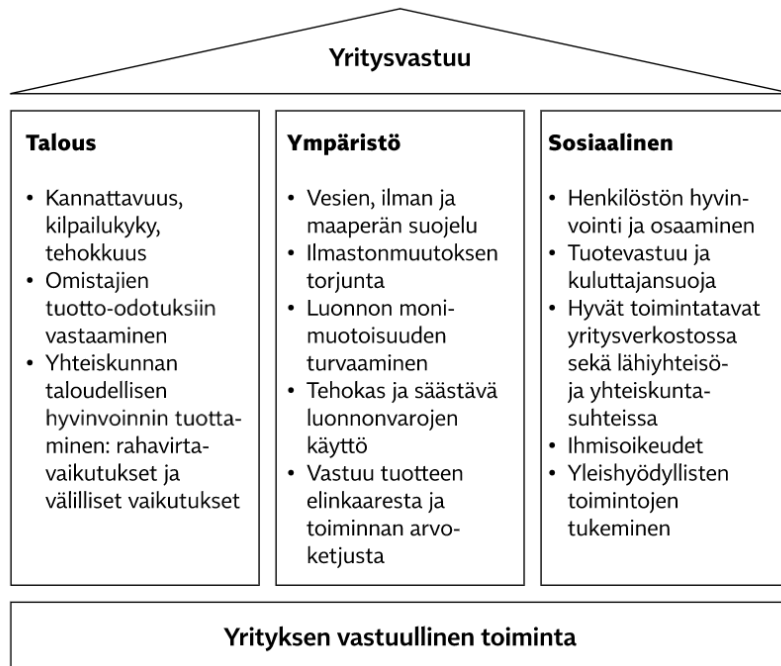
3.2 Yritysvastuun määritelmä ja jaottelu

Yritysvastuu ei ole sanana aina yksiselitteinen ja lähdeaineistosta riippuen yritysvastuusta on käytetty monia eri määritelmiä. Harmaalan ja Hallinojan (2012) mukaan, vastuullinen yritystoiminta, yhteiskuntavastuu, hyvä yritys kansalaisuus ja kestävän kehityksen mukainen liiketoiminta ovat Suomalaisien yrityksen käyttämiä termejä yritysvastuusta. Näitä kaikkia on käytetty silloin, kun yritykset kertovat vapaaehtoisista lainsäädännön ylittävistä toimista ja tavoitteista, mitkä kohdistuvat kestävän kehityksen tavoitteiden huomioimiseen. (Harmaala & Hallinoja 2012, 17.) Lisäksi Liappis, Pentikäinen ja Vanhala (2019) lisäävät edelliselle listalle vielä yritysvastuuseen liittyvissä keskusteluissa usein käytettyjä termejä, joita ovat vastuullisuus, yritysvastuu, vastuullinen liiketoiminta, eettinen yritystoiminta, kestävä yritystoiminta ja kestävyys. Eri termejä yritysvastuusta käytetäänkin laajasti, mutta tärkeää on avata käytettävän termin sisältö, koska merkitykset ja painotukset vaihtelevat eri toimijoiden kesken. (Liappis ym. 2019, 6.) Tämä opinnäytetyön kohdistuu yrityksen toiminnan tarkasteluun, joten tästä syystä työssä vastuullisuuden tarkastelussa käytetään yritysvastuu termiä.

Liappis ja muut (2019) toteavat, että aikaisemmin yritysvastuun määriteltiin olevan lainsäädännön vaatimukset täyttävää yrityksen toimintaa, joka on myös taloudellisesti kannattavaa. Nykyisellään korostetaan enemmän sitä, että yritysvastuutoimet ovat vapaaehtoisia ja nämä alkavat lainsäädännön minimitasosta. Yritysvastuun näkemykset ovat täten määriteltynä ymmärrettävissä laajemmin kuin pelkästään tavoitteena tuottaa yritykselle omistajilleen voittoa, mikä on yleensä ainoa määritelty tavoite yritykselle. Lainsäädännön ylittävien toimien lisäksi yritysvastuun on määritelty olevan niitä vapaaehtoisia toimia, joita yritys toteuttaa ihmisten, ympäristön ja yhteiskunnan hyväksi sekä suojaamiseksi. (Liappis ym. 2019, 6–7.)

Niskalan ja muiden (2019, 21) mukaan yritysvastuun perinteinen jaottelumalli koostuu taloudellisesta vastuusta, sosiaalisesta vastuusta ja ympäristövastuusta. Lisäksi Koipijärvi ja Kuvaja (2022,

22) tarkentavat jaottelun perustuvan alun perin vuonna 1994 John Elkingtonin kehittämään kolmen pilarin malliin, joka tunnetaan kansainvälisesti nimellä Triple Bottom Line. Harmaala ja Hallinoja (2012) toteavat, että kyseistä jaottelua on käytetty paljon alun perin kestävän kehityksen määrittelyssä. Vaikka mallissa kuvataankin pilarit itsenäisinä, niin todellisuudessa yritys vastuutoimenpiteiden vaikutukset kohdistuvat monesti useampaan pilariin yhtäaikaaisesti, joten niiden välillä vallitsee riippuvuussuhteita. (Harmaala ja Hallinoja 2012, 18.) Katso kuvio 2.

Kuvio 3. Yritysvastuun kolmen pilarin malli (Koipijärvi & Kuvaja 2020, 23)

Riippuvuussuhdetta voidaan havainnollistaa esimerkinomaisesti kuvitteellisella tuotantotilainvestointipäätöksen avulla. Tehokkaampien tuotantotilojen rakentamisen välittömät vaikutukset kohdistuvat suoraan tuotteen valmistuksen kautta yrityksen kannattavuuteen ja kilpailukykyyn sekä rakentamisen kautta välillisesti alueen yhteiskuntaan taloudellisen vastuun osa-alueella. Uudet tuotantotilat voidaan suunnitella energiatehokkaiksi, joten tällöin investointipäätös vaikuttaa ympäristövastuun osa-alueeseen pienentyneen energian kulutuksen kautta. Modernit tuotantotilat vaikuttavat yrityksen työntekijöiden työviihtyvyyteen, joten päätös vaikuttaa osaltaan myös sosiaalisen vastuun osa-alueella. Näin vaikutuksia voikin olla vaikeaa kohdistaa vain yhteen yritys vastuun jaottelun mukaisiin osa-alueisiin.

3.2.1 Taloudellinen vastuu

Harmaalan ja Hallinojan (2012, 18) mukaan yritysten liiketoiminnan täytyy olla ensin taloudellisesti kannattavaa, ennen kuin nämä voivat alkaa tuottamaan yritysvastuun kautta tavoiteltavia hyötyjä muilla yritysvastuun osa-alueilla. Taloudellisessa yritysvastuussa korostuukin pitkän aikavälin suunnitelmat. Usein yrityksissä joudutaan päättämään, halutaanko tuottaa hyvää tulosta lyhyemmällä aikavälillä vai panostetaanko esim. tuotantolaitteiden investointeihin, jotka osaltaan lisäävät riippuvuussuhteen kautta mm. sosiaaliseen vastuun osa-alueeseen kuuluvia työntekijöiden työiihtyvyyttä ja hyvinvointia pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna. Tällöin yritysvastuun huomioiva yritys pyrkii lyhyen aikavälin maksimaalisen tuloksen sijaan tavoittelemaan hyötyjä pidemmällä aikavälillä ja tarkasteluaikaväli voidaan ulottaa koskemaan jopa seuraavaa sukupolvea. (Harmaala & Hallinoja 2012, 18.)

Koipijärvi ja Kuvaja (2020, 22) mainitsevat, että taloudellisessa vastuussa korostuu kannattavuuden lisäksi yhteiskunnan taholta määriteltyjen verojen maksu, oikeudenmukaiset korvaukset työntekijöille ja yhteistyökumppaneille sekä korruption vastustaminen. Niskala ja muut (2019) toteavat, että taloudellisessa yritysvastuussa on korostettu lisäksi paljon yrityksen tuottamaa taloudellista lisäarvoa myös sen sidosryhmille suorilla eli välittömillä ja epäsuorilla eli välillisillä rahavirtavaikutuksilla. Välittömät rahavirtausvaikutukset pitävät sisällään juuri verojen maksun yhteiskunnalle, ostot toimittajilta ja työntekijöiden palkkakustannukset. Välilliset rahavirtavaikutukset näkyvät taas yhteistyökumppaneiden tilausvaikutuksien kautta, kun nämä työllistävät omia työntekijöitään ja maksavat näistä palkka sekä verotuloja yhteiskunnalle. (Niskala ym. 2019, 21.)

Harmaalan ja Hallinojan (2012) mukaan taloudellista yritysvastuuta ohjaa suurelta osin maakohtainen lainsäädäntö. Huomattavaa kuitenkin on, että minimitasona pidetään taloudellisen vastuun osalta säädösten ja lakien noudattamista. Kansainvälisesti toimivat korkeamman elintasonmaiden yritykset voivat päättää, minkä maan lakien ja säädösten mukaan ne toimivat ja näin tehdä taloudellista yritysvastuuta koskevia päätöksiä. Päätösten avulla yritykset voivat vapaaehtoisesti ylittää maakohtaiset minimi vaatimukset ja vastata sidosryhmiensä odotuksiin näissä toimintaympäristöissä. Tällöin voidaan parantaa myös alueellista hyvinvointia kohteen sijaintiympäristössä. (Harmaala & Hallinoja 2012, 19.)

3.2.2 Sosiaalinen vastuu

Niin Niskalan ja muiden (2019, 21) kuin Harmaalan ja Hallinojan (2012, 20) mukaan sosiaaliseen vastuuseen kuuluvat erilaiset henkilöstöön liittyvien vaikutusten huomioiminen ja näiden kehittäminen vastaamaan yli lainsäädännön sekä työehtosopimusten vaatimusten minimitasoa. Ihmiskoikeuksien kunnioittaminen, henkilöstön hyvinvoinnin ja ammatillisen osaamisen kehittäminen, työturvallisuuden huomioiminen ja kehittäminen, tuotevastuu- ja kuluttajansuojakysymykset sekä yrityksen toimintatavat yhteistyökumppaneiden kanssa ovat keskeisiä asioita, joita huomioidaan sosiaalisen vastuun osa-alueella. Lisäksi yhteiskunnan näkökulmasta sosiaalisella vastuulla voidaan vaikuttaa mm. syrjäytymisen ja maahanmuuton negatiivisiin vaikutuksiin, kun näitä asioita huomioidaan uusien henkilöiden rekrytoinneissa sekä erinäisissä henkilöstötarvapäätöksissä. (Niskala ym. 2019, 21; Harmaala & Hallinoja 2012, 20.)

Sosiaalinen vastuu voidaan jaotella välittömien ja välillisten vaikutusten perusteella samaan tapaan kuin taloudellinenkin vastuu. Tällöin sosiaalisen vastuun välittömien vaikutusten piiriin kuuluvat yrityksen omaan henkilöstöön kohdistuvat vaikutukset, kun välillisesti toiminnan vaikutukset kohdistuvat yhteistyökumppaneiden kautta heidän henkilöstöönsä. (Niskalan ym. 2019, 21; Harmaala & Hallinoja 2012, 20.) Käytännössä sosiaalisen vastuun välittömiin vaikutuksiin kuuluvat täten oman henkilöstön hyvinvointiin ja osaamisen kehittämiseen vaikuttavat toimet sekä kulttuurin ja henkilöstön arvojen kunnioittaminen. Näitä voidaan yrityksissä huomioida mm. työhönotossa, työturvallisuudessa ja työskentelyolosuhteissa sekä työkyvyn ylläpitämiseen liittyvissä toimissa. Lisäksi sosiaalista vastuuta voidaan huomioida monin eri keinoin ylittämällä lainsäädännön minimivaatimukset henkilökunnan palkitsemiseen, syrjimisestä ehkäisyyn, kulttuurisen eriarvoisuuden ja työntekijöiden työsuhteiden päättämiseen sisältyvien toimien avulla. Asiakkaisiin kohdistuviin välittömien vaikutusten piiriin lasketaan kuuluvaksi tuoteturvallisuuden ja tuotevastuuseen liittyvät asiat, asiakaspalautteet, vastuullinen markkinointi sekä mainonta, vaikka näiden vaikutukset eivät kohdistu suoraan omaan henkilöstöön. (Rohweder 2004, 103.)

Välillinen sosiaalinen vastuu tarkoittaa käytännössä toimintaympäristön vastuullisuuden huomiointia. Yrityksen toimintaympäristöstä riippuen, nämä voivat sisältää paikallisia tai globaaleja toimia. Sosiaaliseen vastuuseen kuuluu paikallisten asukkaiden, yhteisöjen ja poliittisten päättäjien mielipiteiden huomioiminen yritystoiminnassa. (Rohweder 2004, 103.) Tynkkynen ja Berningeri (2017, 75) toteavat, että yritykset voivat lisätä paikallisesti sosiaalista pääomaa mm. tekemällä

koulujen kanssa yhteistyötä ja mahdollistamalla koulutukseen liittyvien työharjoittelupaikkojen saantia yrityksessä, joka tällä tavoin tukee opiskelijoiden koulutusta välillisesti. Globaali sosiaalinen vastuullisuus näkyy yrityksen toiminnassa siinä vaiheessa, kun ne toimivat kansainvälisissä toimintaympäristöissä. Tällöin ne voivat edistää alueellista kehittymistä näissä liiketoimintaympäristöissä. Välilliseen sosiaaliseen vastuuseen kuuluvat oleellisesti myös hyvät toimintatavat ja suhteiden ylläpitäminen yhteistyökumppaneiden kanssa sekä asiakkaiden, alihankkijoiden, materiaali toimittajien ja aliurakoitsijoiden toiminnan arviointi. Lisäksi välilliseen sosiaaliseen vastuuseen kuuluu tiedotuksesta huolehtiminen, korruption vastustaminen sekä tekijänoikeuksien kunnioittaminen. (Rohweder 2004, 103–104.) Kuviossa 4. on havainnollistettu tuotteita valmistavan sekä markkinoivan yrityksen näkökulmasta välittömien ja välillisten jaottelua vaikutuksiin sekä eri tapoja ja toimia, millä sosiaalista vastuuta voidaan huomioida ko. liiketoimintaa harjoittavien yritysten toiminnassa.

Kuvio 4. Sosiaalisen vastuun vaikutuksia (Harmaala & Hallinoja 2012, 21, muokattu)

Harmaalan ja hallinojan (2012) mukaan varsinkin teollisuuden alalla tuotantoa tai rakentamista harjoittavat yritykset ovat huomioineet sekä korostaneet sosiaalisen vastuun välittömiin vaikutuksiin kuuluvaa työturvallisuutta sekä työhyvinvointia toiminnassaan. Molemmassa lainsäädäntöä ylittäviä vapaaehtoisia toimia on keskeisesti otettu huomioon ja toteutettu päivittäisessä toiminnassa.

nassa. Työhyvinvointi toimien tavoitteena on työviihtyvyyden parantaminen, mikä vaikuttaa suoraan tuottavuuteen sekä vähentää sairauspoissaoloja. Työturvallisuustoimien tavoitteena on vähentää tapaturmista sekä ennenaikaisista eläkkeelle siirtymisestä johtuvia kustannuksia. (Harmaala & Hallinoja 2012, 103.)

Harmaala ja Hallinoja (2012, 20) toteavat, että yrityksen toiminnasta riippuen lainsäädännölliset velvoitteet vaihtelevat suuresti sen mukaan, toimiiko yritys kansainvälisesti vai pelkästään hyvinvointivaltiossa. Jälkimmäisessä yrityksiä sosiaaliset velvoitteet määritellään jo tarkasti lainsäädännöllä. Työelämän pelisääntöistä ja toimintatavoista neuvotellut hyvinvointivaltioissa keskitetyt ammattiyhdistykset sekä julkisen vallan edustajat. Kehittyvissä maissa yrityksiä velvoitteet eivät usein ole vaatimustasoltaan samalla tasolla ja näissä maissa toimintaa harjoittavat yritykset voivat arvojensa mukaan ylittää paikalliset lainsäädännön vaatimukset. Ne voivatkin painottaa sosiaaliseen vastuullisuuteen kohdistuvia toimenpiteitä näissä toimintaympäristöissä työoloihin, peruspalkkatasoon ja ihmisoikeuksiin. (Harmaala & Hallinoja 2012, 20.)

3.2.3 Ympäristövastuu

Ympäristövastuun huomioiva yritys ylittää vapaaehtoisesti lainsäädännön minimi vaatimukset toiminnassaan ja suorittaa toimia ympäristösuojelun, ympäristön pilaantumisen ja kestävän luonnonvarojen käytön edistämiseksi (Liappis ym. 2019, 100). Sekä Niskalan ja muiden (2019) että Harmaalan ja Hallinojan (2012) mukaan ympäristövastuullisuuteen kuuluu keskeisesti vesien, ilman ja maaperän suojeleminen, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, tehokas ja kestävä luonnonvarojen käyttö sekä toimet ilmastomuutoksen ehkäisemiseksi. (Niskala ym. 2019, 21; Harmaala & Hallinoja 2012, 22.) Lisäksi oleellisena osana ympäristövastuuseen kuuluu toiminnasta syntyvien jätteiden minimointi ja kemikaalien terveys- ja ympäristöriskien huomioiminen (Harmaala & Hallinoja 2012, 22). Laajemmasta näkökulmasta tarkasteltuna ympäristövastuun tavoitteita yrityksillä voi toimia mm. ilmastomuutoksen torjunta, luonnon monimuotoisuuden varmistaminen tai eläinten oikeudet, mitkä jaotellaan kanssa kuuluvaksi ympäristövastuun osa-alueeseen (Liappis ym. 2019, 8).

Ympäristövastuun välittömien ja välillisten vaikutusten hahmottaminen auttaa myös elinkaaren mukaisten vaikutusten ymmärtämistä. Liappis ja muut (2019) mainitsevat, että myös ympäristövastuu voidaan jaotella välittömiin ja välillisiin vaikutuksiin perusteella. Tuotannosta aiheutuvat

päästöt ovat hyvä esimerkki yritysten välittömistä ympäristövaikutuksista ja kokonaisuudessaan välittömiin ympäristövaikutuksiin lasketaan kuuluvaksi kaikki yrityksen toiminnoista, tuotteista tai palveluista suoraan aiheutuvat ympäristövaikutukset. (Liappis ym. 2019, 109.) Harmaala ja Hallinoja (2012, 22) painottavatkin, että yritysten täytyy ottaa vastuu sen aiheuttamista välittömistä ympäristövaikutuksista.

Välillisiin ympäristövaikutuksiin lasketaan kuuluvaksi yhteistyökumppaneiden ja toimittajien toiminnasta aiheutuvat ympäristövaikutukset sekä tuotteen tai palvelun koko elinkaaren aikana muodostuvat ympäristövaikutukset. (Liappis ym. 2019, 109.) Lisäksi Harmaala ja Hallinoja (2012) mainitsevat, että yritysten toimintaympäristöt ovat laajentuneet toimintojen ulkoistamisen ja verkostoitumisen johdosta. Näin yhteistyökumppaneiden ympäristövaikutusten hallinnan merkitys on kasvanut. Ihannetilanteessa ympäristönäkökulmat huomioitaisiin yhteistyössä kaikkien toimijoiden kesken jo tuotteen tai tuotantoprosessien suunnittelun sekä kehittämisen aikana. (Harmaala ja Hallinoja 2012, 22.)

Ympäristövastuussa korostuu erityisesti elinkaaren eri vaiheiden huomioiminen. Liappiksen ja muiden (2019) mukaan ympäristövastuussa elinkaarivaikutuksia tulee ottaa huomioon raaka-aineiden valmistuksesta aina tuotteen lopulliseen hävittämiseen tai uudelleen kierrättämiseen asti. Elinkaarirajattelun lähtökohtana on varmistaa, että yritys ottaa huomioon tuotteen kaikki saastuttavat ympäristövaikutukset, eikä vain siirrä niitä kuuluvaksi tuotantoketjun muille toimijoille. Tuotteen suurimmat elinkaaren aikaiset vaikutukset riippuvat paljon tuotteesta, eikä yritys välttämättä pysty vaikuttamaan kaikkiin elinkaarenaikaisiin ympäristövaikutuksiin. Kehitystoimenpiteet kannattaakin suunnata niihin asioihin, joihin yritys pystyy omalta osaltaan vaikuttamaan. (Liappis ym. 2019, 109–110.)

Käytännössä ympäristövastuuta voidaan ottaa yritystoiminnassa huomioon esimerkiksi uusimalla tuotantolaitteistoja ja kehittämällä tuotantoprosesseja energiatehokkaimmiksi sekä monin eri tavoin kiinteistöjen huollon ja hallinnan avulla. Lisäksi kehittämällä niin toimintaympäristöjen kuin tuotteiden ja palveluiden ekotehokkuutta voidaan vaikuttaa energiakulutuksen kautta ympäristövastuuseen kuluviin tavoitteisiin. (Harmaala & Hallinoja 2012, 22.) Liappis ja muut (2019) toteavat, että kokonaisenergiakulutuksen vähentämisen ohella ilmastomuutostavoitteeseen voidaan vaikut-

taa vaihtamalla ostetun energian tuottotavaksi uusiutuvilla sekä ympäristöä säästävillä vaihtoehtoilta tuotettuun sähköön. Tämä onkin hyvä alkuvaiheen toimenpide ympäristövastuun osalta toimialasta riippumatta. (Liappis ym. 2019, 101.) Huomioimalla kuljetukset tuotteiden ja myös ihmisten liikkumisen osalta voidaan vaikuttaa fossiilisten polttoaineiden kulutuksen kautta niin ikään ilmastonmuutokseen sekä luonnonvarojen käyttöön. (Harmaala & Hallinoja 2012, 59).

Tynkkynen ja Berningerin (2017) mukaan teollisuudessa toimivien yritysten tuotteiden valmistuksessa tai pakkauksissa käytetyissä materiaaleissa on parempi käyttää mahdollisuuksien mukaan uusiutuvilla luonnonvaroilla tuotettuja materiaalivaihtoehtoja. Uusiutuviin luonnonvarojen materiaaleihin lasketaan kuuluvaksi yleisesti puu, paperi tai pahvi ja vastaavasti uusiutumattomiin materiaaleihin muovi, metallit ja kiviaines. Uusiutumattomien materiaalien käytön tarvetta voidaan ottaa huomioon suunnittelulla avulla niin, että tuotteet suunnitellaan jo lähtökohtaisesti mahdollisimman hyvin korjattaviksi ja kierrätettäviksi. Huomioimalla suunnittelussa myös kiertotalouden näkökulma, voidaan pidentää tuotteiden käyttöikä ja saada ne uudelleen kiertoon sekä vähentää samalla kierrätyksessä syntyviä ympäristövaikutuksia. (Tynkkynen & Berninger 2017, 77–79.)

Harmaala ja Hallinoja (2012) toteavat, että ympäristövastuun lainsäädännön osa-alueina korostuvat ilmaston- ja vesiensuojelu, jätteet ja kierrätys, ekotehokkuuden nostaminen sekä energiatehokkuus. Säädöksiä löytyy myös pakkauksista, tuotemerkinnoista sekä tuotesuunnittelussa huomioitavissa asioissa. Ympäristövastuun huomioiva yritys tiedostaa toimintansa ympäristövaikutukset ja siihen kuuluvan lainsäädännön sekä minimissään noudattaa lainsäädäntöä. Lisäksi yritys kehittää toimintaansa ja arvio ympäristövaikutuksia sekä arvioinnin perusteella tekee tarvittavia muutoksia, millä toimintaa kehitetään paremmaksi. (Harmaala & Hallinoja 2012, 22.)

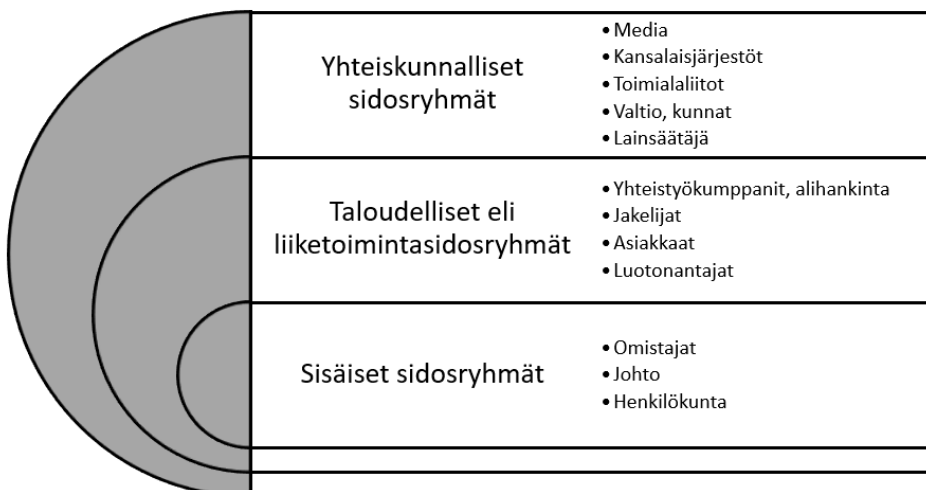
3.3 Yritysvastuun sidosryhmät

3.3.1 Määritelmä ja jaottelu

Niskalan ja muiden (2019) mukaan yritysvastuun sidosryhmillä tarkoitetaan kaikkia niitä tahoja, jotka ovat riippuvaisia yrityksen toiminnasta tai joiden toiminta vaikuttaa yrityksen toimintaan. Jaotteleamalla tahoja pienempiin ryhmiin pystytään paremmin hahmottamaan eri sidosryhmien riippuvuussuhteita itse yritykseen. Ensi- ja toissijaisten sidosryhmien mukaisessa jaotteluperusteessa

on jaoteltu tahot kahdeksi eri ryhmäksi. Omistajat, työntekijät, asiakkaat, yhteistyökumppanit ja paikallisyhteisöt ovat tällöin jaottelun mukaan ensisijaisia sidosryhmiä, koska näillä tahoilla on yrityksen kanssa sopimusperusteinen suhde tai yrityksen toiminta vaikuttaa suoraan heihin. Toissijaiseen sidosryhmään kuuluvat täten kaikki muut sidosryhmät, joilla ei ole sopimusperusteista suhdetta yrityksen kanssa tai joihin yritystoiminta ei suoraan vaikuta. (Niskala ym. 2019, 86.)

Yritysvastuu jaotteluperusteena voidaan käyttää myös sisäisiin ja ulkoiisiin sidosryhmiin jaottelua. Niskala ja muut (2019) mainitsevat, että usein yritysvastuussa jaotellaan sidosryhmät yrityksen sisäisiin tai ulkoiisiin sidosryhmiin, jolloin sisäinen sidosryhmä voi olla määritelty myös välittömäksi ja ulkoinen välilliseksi. Toissijaisiin tai välillisiin sidosryhmiin lasketaan kuuluvaksi tällöin erilaiset kansalaisjärjestöt, viranomaiset, toimialaliitot ym. sellaiset tahot, joihin yrityksen toiminta vaikuttaa tai joiden toiminta vaikuttaa yritykseen epäsuorasti. (Niskala ym. 2019, 86.) Lisäksi Harmaala ja Hallinoja (2012, 65) jakavat vielä ulkoisen sidosryhmän taloudellisiin eli liiketoiminta sidosryhmiin ja yhteiskunnallisiin sidosryhmiin sen mukaan, mikä on sidosryhmien asema suhteessa yritystoimintaan. Kuviossa 5. on havainnollistettu Harmaalan ja Hallinojan mukaista sidosryhmäjaottelua, missä ulkoiset yritysvastuun sidosryhmät on jaoteltu kahteen eri luokkaan sekä niihin jaottelun mukaisesti kuuluvia sidosryhmiä.

Kuvio 5. Yritysvastuun sidosryhmäjaottelu (Harmaala & Hallinoja 2012, 65, muokattu)

Niskala ja muut (2019) toteavat, että yritykset ovat riippuvaisia sidosryhmiensä yhteistyöstä ja heidän panostuksistaan yritystä kohtaan. Keskeisempien sidosryhmien tarpeiden tyydyttäminen on

ensiarvoisen tärkeää, jotta yritys voi selviytyä sekä menestyä pidemmällä aikavälillä. Yritysvastuun toimenpiteet kohdistuvat käytännössä aina joihinkin sidosryhmiin, joten tämän takia eri sidosryhmien huomioiminen ja heidän mielipiteidensä ottaminen huomioon yritysvastuutyössä nousee olennaiseksi osaksi yritysvastuutoimintaa. (Niskala ym. 2019, 88–89.)

3.3.2 Olennaisimpia sidosryhmiä

Yrityksen olennaisimpien sidosryhmien määrittelyyn vaikuttaa suuresti sen toimintaympäristö ja arvojen mukaiset painotukset. Koipijärven ja Kuvajan (2020) mukaan yleisesti yritysvastuun näkökulmasta olennaisimpia sidosryhmiä on vaikea määritellä tarkasti, koska lähtökohtaisesti yritykset määrittelevät itse toimintansa kannalta tärkeät sidosryhmänsä. Yleisesti on kuitenkin muutamia sidosryhmiä, joiden olennaisuus ja huomioiminen korostuvat yritysvastuussa. Näitä ovat sisäisiin sidosryhmiin kuuluvat henkilöstö ja potentiaaliset työntekijät, omistajat ja sijoittajat sekä liiketoiminnallisiin sidosryhmiin kuuluvat asiakkaat, tavaran toimittajat ja alihankkijat. Lisäksi yhteiskunnallisista sidosryhmistä olennaisia ja huomionarvoisia ovat media, kansalaisjärjestöt, poliittiset päättäjät ja viranomaiset, sekä paikallisyhteisöt. (Koipijärvi & Kuvaja 2020, 169–170.) Niskala ja muut (2019, 87) toteavat, että rajallisista resursseista johtuen yritykset pystyvät huomioimaan systemaattisesti yritysvastuutoiminnassaan usein vain rajatun määrän sidosryhmiä.

Kannattavan liiketoiminnan mahdollistavat suurelta osin sisäiset ja liiketoiminnalliset sidosryhmät. Harmaala ja Hallinoja (2012) toteavat, että yrityksen sisäisillä sidosryhmillä on yrityksen kanssa sopimusperusteinen kiinteä suhde ja he mahdollistavat omalla toiminnallaan tai varallisuudellaan yrityksen tavoitteet. Tästä syystä omistaja, johto ja henkilökunta usein mainitaan olevan tärkeitä sidosryhmiä yritykselle. Liiketoimintasidosryhmään kuuluvat tahot, joilla on yrityksen kanssa taloudellisia suhteita. Asiakkaat ja jakelijat viimekädessä mahdollistavat kannattavan yritystoiminnan, joten heidän merkityksellisyytensä nousee tällöin tärkeäksi. He mahdollistavat täten yhdessä sisäisten sidosryhmien kanssa yritysvastuutyön muiden osa-alueiden huomioimisen yrityksen toiminnassa. Yhteiskunnallisilla sidosryhmillä ei ole suoria taloudellisia intressejä yritystä kohtaan, mutta he ovat kuitenkin erittäin kiinnostuneita yrityksen toiminnasta ja vaikutuksista. Valtioon ja kuntiin voidaan laskea mukaan myös näiden asukkaat, joten varsinkin teollisten yritysten tehtaiden välittömässä läheisyydessä asuvat ihmiset kuuluvat tällöin olennaisesti huomioitaviin sidosryhmiin yritysvastuun näkökulmasta. (Harmaala & Hallinoja 2012, 65–66.)

Tutkimustulosten perusteellakin oman henkilöstön ja asiakkaiden huomioiminen on havaittu merkitykselliseksi yrityksissä. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaiseman Pk-vastuullisuus barometrin tuloksien (2021) mukaan yrityksen arvojen jälkeen heti toisena yritykset vastasivat asiakkaiden vaatimuksien tai odotuksien olevan suurimpia syitä toimia vastuullisesti. Lisäksi tutkimuksessa vastaajat pitivät kaikkein merkityksellisimpänä vastuullisuuden osa-alueena liiketoiminnalle henkilöstön hyvinvointia, työturvallisuutta ja osaamisen kehittämistä. (Pk-vastuullisuus barometrin tulokset 2021.)

3.4 Yritysvastuulla tavoiteltavia hyötyjä

Ympäristövastuuseen liittyvillä toimenpiteillä saavutetaan välittömiä kustannussäästöjä monella eri tapaa. Harmaalan ja Hallinojan (2012) mukaan huomioimalla ympäristö ja henkilökunta yritysvastuu toiminnalla, voidaan saavuttaa taloudellisia hyötyjä kustannussäästöjen tai lisääntyneen kysynnän muodossa. Useat ympäristövastuuosa-alueen vapaaehtoiset toimenpiteet vähentävät suoria välittömiä kustannuksia ja säästävät luonnonvaroja, kun ympäristövastuutoimissa huomioidaan materiaali- ja energiatehokkuus sekä kierrätyksen ja jätteiden määrän vähentäminen. Lisäksi päästövaikutuksia voidaan minimoida optimoimalla logistiikkakuljetuksia ja huomioimalla myös liikematkakustuksen vaikutukset. Fossiilisten polttoaineiden kulutukseen voidaan vaikuttaa valitsemalla vähemmän kuluttavia kulkemisvaihtoehtoja näiden osalta ja tätä kautta myös laajemmin ajateltuna ilmastonmuutokseen. Lisäksi investoimalla energiatehokkaisiin ja vähemmän saastuttaviin tuotantolaitteisiin voidaan pidemmällä aikavälillä saavuttaa kannattavuutta ja kilpailuetua, kun proaktiivisella toiminnalla on jo otettu huomioon kiristyvät ympäristömääräykset. (Harmaala & Hallinoja 2012, 59–60.)

Sosiaalisen vastuun toimenpiteiden vaikutukset luovat kustannussäästöjä pidemmällä aikavälillä. Harmaalan ja Hallinojan (2012) toteaa, että sosiaalisen vastuun huomioiminen yrityksen toiminnassa luo niin ikään odotettavia taloudellisia hyötyjä yritykselle. Monet sosiaalisen vastuun osa-alueen toimenpiteet kohdistuvat suoraan henkilöstön hyvinvointiin, osaamisen kehittämiseen ja työturvallisuuteen. Nämä toimenpiteet parantavat työviihtyvyyttä ja vähentävät poissaoloja, jolloin pidemmällä aikavälillä toimenpiteiden taloudelliset vaikutukset luovat kustannussäästöjä ja samalle lisäävät yrityksen henkilöstön hyvinvointia. (Harmaala & Hallinoja 2012, 59–60.)

Yritysvastuutyöllä vaikutetaan positiivisesti myös yrityksen maineeseen. Liappiksen ja muiden (2019) mukaan yritysvastuun riskienhallinta ja sen tarkoituksenmukainen kehittäminen on usein tärkein syy yrityksille alkaa panostamaan yritysvastuuseen. Yritysvastuussa tarkastellaan yrityksen toiminnasta aiheutuvia vaikutuksia ja tästä syntyviä riskejä sidosryhmille, ympäristölle ja yhteiskunnalle laajasti koko arvoketjun huomioivasta näkökulmasta. Riskien toteutuessa nämä voivat aiheuttaa vaikutuksia yhdelle tai useammalle edellä mainituista asioista. Tällöin proaktiivisella toiminnalla voidaan pienentää riskien mahdollisia vaikutuksia, kun niihin on etukäteen riskienhallinnalla varauduttu. Yritysvastuun huomioiva yritys vaikuttaa positiivisesti myös omaan maineeseen. Tällöin hyvän maineen ansiosta yritys kestää pienet vastoinkäymiset paremmin mahdollisten riskien toteutuessa, kun sidosryhmien mielikuva yrityksen maineesta on positiivisempi kuin ilman yritysvastuutoimia. (Liappis ym. 2019, 26–27.) Lisäksi maineella voi olla vaikutusta myös talouden kautta rahoituksen järjestymiseen, yhteistyökumppanuuksiin tai toimittaja- ja viranomais-suhteisiin (Harmaala & Hallinoja 2012, 60).

Yritysvastuun kautta parantuneella maineella on muitakin positiivisia vaikutuksia. Liappis ja muut (2019) mainitsevat, että parantuneella maineella voi olla vaikutusta myös työnantajamielikuvaan. Tällöin työntekijöiden työpaikkauskollisuus saattaa kasvaa ja he myös valitsevat todennäköisemmin rekrytointivaiheessa työpaikakseen paremman työnantajamielikuvan omaavan yrityksen. Asiakkaiden odotukset tuotteiden vastuullisuutta kohtaan ovat kasvaneet ja tämän huomioiminen yrityksen sekä tuotteen osalta koetaan lisäarvoksi, jolloin maineen vaikutus saattaa edistää myös tuotteiden kysyntää. Sijoittajien keskuudessa maine vaikuttaa myös sijoitusvalintoihin. Heidän keskuudessaan tiedostetaan, että yritysvastuutoiminta vaikuttaa tuotto-odotuksiin pidemmällä aikavälillä, jolloin he sijoittavat varansa helpommin yrityksiin, jolla on hyvä maine yritysvastuun ansiosta. Poissulkeminen on ollut sijoittajien keskuudessa vastuullisen sijoittamisen perinteisin toteutustapa, jossa riskialttiita toimijoita poissuljetaan sijoituskohteiden joukosta. Tällöin yritysvastuun huomioiva yritys voi olla etulyöntiasemassa, kun sijoittajat tekevät päätöksiä sijoituskohteistaan. (Liappis ym. 2019, 28–31.)

4 Toteutus

4.1 Kehittämistyön menetelmä

Kehittämistyön tutkimusmenetelmänä käytetään kvalitatiivista tutkimusta. Kanasen (2012) mukaan laadullisesta tutkimuksesta voidaan käyttää myös nimitystä kvalitatiivinen tutkimus. Tällä tarkoitetaan karkeasti kaikkea tutkimista, millä tavoitellaan johtopäätöksiä ilman, että apuna käytetään kvantitatiiviselle eli määrälliselle tutkimukselle ominaisia tilastollisia menetelmiä tai muita tälle ominaisia keinoja. Ilmiön kuvaaminen, ymmärtäminen ja tämän tulkinta on tyypillistä juuri kvalitatiiviselle tutkimukselle ja tällä tavoitellaankin tutkimuskohteen syvällistä ymmärrystä. Kvalitatiiviselle tutkimukselle ei ole muodostunut tarkoin määriteltyä viitekehystä ja ohjeistusta vaan juuri joustavuus on ominaista laadulliselle tutkimukselle, kun taas kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkittavasta ilmiöstä täytyy olla jo etukäteen olemassa ymmärrys. (Kananen 2012, 29–31.) Kehittämistyön tavoitteena on kokonaisuudessaan ymmärtää toimeksiantajayrityksen yritysvaluutta, joten tämän pohjalta todettiin laadullisen tutkimuksen määritelmän toteutuvan opinnäytetyön osalta.

Tosin kehittämistyö toteutus sisältää niin laadullisen kuin määrällisen tutkimuksen piirteitä. Kananen (2012) toteaa, että tapaustutkimuksen voidaan määritellä olevan tutkimuksen lähestymistapa, joka voi sisältää niin kvalitatiivisen kuin kvantitatiivisen tutkimuksen piirteitä. Tapaustutkimuksessa tutkitaan rajattua tapauskokonaisuutta, joka voi koostua yhdestä tai useammasta tapauksesta. Tapaustutkimuksen kohteena voi toimia rajattu joukko tai yksittäinen kohde rajauksesta riippuen ja tarkastelu suoritetaan kohteen omassa toimintaympäristössä. Tapaustutkimuksessa käytetään apuna eri tietolähteistä koostettua tutkimusaineistoa ja tätä tutkimusstrategiaa kutsutaan tällöin triangulaatioksi. (Kananen 2012, 34–35.) Kehittämistyön kohteena toimii yksittäinen yritys ja sen henkilökunta. Nykytilan ymmärtämistä lähestytään vahvasti määrälliseen toimien selvittämisen avulla pysyen kuitenkin kokonaisuudessaan enemmän laadullisen tutkimuksen puolella. Kehittämistyössä onkin selvästi havaittavissa niin määrällisen kuin laadullisen tutkimuksen piirteitä. Lisäksi tutkimusaineisto kerätään useammasta eri aineistosta, joten edellisen perusteella todettiin kehittämistyön menetelmän täyttävän laadullisen tapaustutkimuksen määritelmän.

4.2 Kehittämistyön aineisto ja sen keruu

Tutkimusaineisto muodostui kokonaisuudessaan dokumenteista, artikkeleista, muistiinpanoista ja kyselytutkimuksen vastauksista. Kananen (2012, 35) mainitsee, että kaikkia näitä voidaan käyttää tapaustutkimuksen tutkimusaineistona. Kehittämistyön valmiina tutkimusaineistona käytettiin aiheeseen olennaisesti kuuluvia toimeksiantajayrityksen kotisivuilla julkaistuja artikkeleja sekä yrityksen sisäisiä dokumentteja. Artikkeleja löydettiin kotisivuilta 3 kappaletta ja sisäisiä dokumentteja tarkasteltiin yhteensä 6 kappaletta. Dokumentit olivat laadun- ja ympäristöjohtamiseen liittyviä tekstimuotoisia tiedostoja. Lisäksi havainnoinnin muistiinpanot ja kyselytutkimuksen tulokset todettiin kuuluvaksi itsetuotetuksi tutkimusaineistoksi.

Tuomi ja Sarajärvi (2009, 71) mainitsevat, että laadullisen tutkimuksen aineistoa kerätään useasti haastattelu-, kysely-, havainnointi- ja eri dokumenttimenetelmien avulla. Haastattelu olikin ainoa useasti käytetty laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmä, mitä ei työn aikana hyödynnetty. Haastatteluiden toteuttamiseen arvioitiin kuluvan kokonaisuudessaan kohtuuttomasti aikaa ja niiden sopiminen kesälomakauden aikana muodostui haasteelliseksi. Tästä syystä haastatteluja ei käytetty tutkimuksen aineistonkeruumenetelmänä, koska todettiin kyselytutkimuksen toteuttamisen olevan riittävä työn tavoitteisiin nähden. Kuitenkin havainnoinnin aikana esitettiin henkilöille tarkentavia kysymyksiä, mutta näiden ei todettu täyttävän varsinaisesti haastattelun määritelmää. Havainnointia suoritettiin kaikkina eri kertoina, kun opinnäytetyön suorittamisen aikana vierailtiin yrityksessä, joten aineistoa todettiin kerätyn dokumenttien, havainnoinnin ja kyselytutkimuksen avulla.

Kyselytutkimuksen vastaukset olivat laajin yksittäinen tutkimusaineisto, jota käytettiin kehittämistyössä. Kysely toteutettiin erillisellä Webropol-sovelluksella ja kysymysten avulla pyrittiin kartoittamaan niin määrällisiä kuin myös laadulliseen tutkimukseen kuuluviksi todettuja arvojen mukaisia toimia. Kysymykset olivat avoimia ja näitä muodostettiin yhteensä 7 kappaletta. Kyselytutkimuksen kysymykset ovat kokonaisuudessaan esitetty liitteessä 1. Vastausaluetta on tosin pienennetty luettavuuden ja tilansäästön vuoksi.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan tarkoitus oli kohdistaa kyselytutkimus koskemaan vain yrityksen toimihenkilöjä. Toimeksiantajayrityksen edustajan toiveen mukaan kyselytutkimus toteutettiin

kuitenkin koko henkilöstölle. Osaltaan tämän syyn takia neljän kysymyksen sisältöä avattiin muutamalla lauseella ennen varsinaista kysymystä. Tämä aiheutti kuitenkin pohdintaa siitä, ohjaako pohjustus liikaa vastauksia. Toisaalta todettiin, että ilman sisällön avausta vastauksien määrä voi jäädä heikoksi, jos tietopohjaa yritysvastuusta ei ole vastaajilla entuudestaan. Hyötyjen todettiin olevan suuremmat kuin haittojen, joten pohjustuksia päätettiin käyttää kysymysten yhteydessä.

4.3 Aineiston analyysi

Tutkimusaineisto analysoitiin sisällysanalyysimenetelmän avulla ja tämä luokiteltiin suurelta osin teorialähtöisesti. Kanasen (2012) mukaan sisällysanalyysi on yksi laadullisen aineiston analyysimenetelmä. Laadulliselle aineistolle on tyypillistä, että sitä voidaan analysoida huomattavasti väljemmin kuin määrällistä aineistoa, jossa on jo aineistonkeruumenetelmien suunnitteluvaiheessa oltava tiedossa analyysimenetelmät. Sisällysanalyysin aineistoksi kelpaakin kaikki tekstimuotoinen tutkimusaineisto, jotka on kerätty laadullisin menetelmin. Sisällysanalyysin tarkoitus onkin tiivistää laaja tutkimusaineisto ydinsisällysiin. Analyysissä voidaan eritellä sisältö eri tavoin esim. laskeamalla oleellisten käsitteiden esiintymistiheyksiä tai tarkastelemalla näiden riippuvuuksia. Sisällysanalyysi voikin sisältää niin määrällistä kuin tekstipohjaista sisällön erittelyä ja yksinkertaisimmillaan perustua luokitteluun. Luokittelu voi olla aineisto- tai teorialähtöistä, jolloin teorialähtöisessä luokittelussa eri luokat muodostuvat suoraan teorian mukaisesti. (Kananen 2012, 116–117.)

Ensimmäisenä tarkastelun aikana havaitut yritysvastuutoimet luokiteltiin elinkaaren mukaisesti muodostettuihin luokkiin. Liappis ja muut (2019, 110) toteavat, että varsinkin ympäristövastuun osa-alueessa korostetaan vaikutuksien huomioimista kaikissa tuotteen tai palvelun elinkaaren vaiheissa. Sisällysanalyysissä elinkaaren vaiheet jaoteltiin ennen tuotantoa, tuotannon aikaisiin ja tuotannon jälkeisiin luokkiin. Näin saatiin tarkasteltua erikseen elinkaariajattelun mukaisien toimien toteutuminen paremmin kuin ilman jaottelua.

Seuraavana vaiheena analysoitiinkin havaitun toimen riippuvuussuhde muihin yritysvastuun osa-alueisiin. Harmaala ja Hallinoja (2012, 18) toteavat, että useasti yritysvastuutoimien vaikutukset kohdistuvat samanaikaisesti useampaan osa-alueeseen. Riippuvuussuhteiden tarkastelun tarkoituksena oli muodostaa kokonaiskuva tehtyjen toimien vaikutuksista ja osoittaa, ettei toimia voi aina yksiselitteisesti kohdistaa vain yhteen yritysvastuun osa-alueeseen. Tämän koettiin olevan

tärkeää, koska työn alkuvaiheen rajauksia koskevissa keskusteluissa toimeksiantajan edustaja halusi tietää, mihin yritys vastuun osa-alueeseen heidän tulisi ensisijaisesti keskittyä.

Kolmanneksi havaituista toimista analysoitiin niiden vaikutuksien sidosryhmäkohdistuvuus. Niskalan ja muiden (2019) mukaan keskeisempien sidosryhmien tarpeiden tyydyttäminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta yritys voi selviytyä sekä menestyä pidemmällä aikavälillä. Lisäksi yritys vastuutoimet kohdistuvat käytännössä aina joihinkin sidosryhmiin. (Niskala ym. 2019, 88–89.)

Sidosryhmäkohdistuvuustarkastelun avulla oli pyrkimys selvittää, kohdistuuko havaitut yritys vastuutoimet samoihin sidosryhmiin kuin henkilöstön tärkeinä pitämät sidosryhmät ja näiden avulla muodostaa kokonaiskuva yritykselle tärkeistä sidosryhmistä.

Lisäksi kyselytutkimuksen avulla kartoitettiin henkilöstön mielipiteitä tärkeistä sidosryhmistä ja kehitysehdotuksia yritys vastuutyölle. Tärkeiden sidosryhmien luokittelussa käytettiin teorialähtöistä sidosryhmien mukaista luokittelua. Aineistolähtöistä luokittelua käytettiin vain kehitysehdotuksien luokkien muodostuksessa. Näissä toistuivat tekoihin, koulutukseen ja viestintään liittyvät kehitysehdotukset, joten kehitysehdotuksien pääluokiksi muodostui luontevasti nämä edellä mainitut luokat.

4.4 Eettisyys

Tutkimuksen eettisyys pyrittiin huomioimaan kaikissa työn vaiheissa. Tutkimustyöstä tehtiin etukäteen suunnitelma ja tämä myös toteutettiin suunnitelman mukaisesti. Työn aikana käytetyt lähteet ja tekstiviitteet merkattiin huolellisesti. Näin työstä on erotettavissa omat ja muiden näkemykset toisistaan. Näkemyksiä ei myöskään suoraan plagioitu vaan nämä referoitiin asianmukaisesti.

Tämä osaltaan osoittaa muiden tekemän työn kunnioitusta ja arvostusta. Lisäksi raportoinnissa pyrittiin yksityiskohtaisesti esittämään tutkimustyön toteutus noudattaen samalla osaamistason rajoissa tieteelliselle tiedolle asetettuja vaatimuksia.

Anonyymisyys huomioitiin niin vastaajien kuin toimeksiantajayrityksenkin osalta. Kyselytutkimus tehtiin anonyymisti ja tuloksissa ei esitetty vastauksien suoria lainauksia vaan pelkistetty ilmaus. Näin pyrittiin huomioimaan tunnistettavuus myös työyhteisön sisällä. Työssä ei mainita myöskään toimeksiantajan nimeä, millä pyritään osaltaan välttämään mahdollisia toimeksiantajan maineeseen tai muuten yritykseen toimintaan kohdistuvia haitallisia vaikutuksia.

Tutkimustuloksien analysoitiin, esittämiseen ja tallennukseen kiinnitettiin erityistä huomiota työn aikana. Analysointi suoritettiin järjestelmällisesti kaikkien havaintojen osalta ja näitä ei myöskään vääristelty vaan tutkimustulokset esitettiin havaintojen perusteella rehellisesti. Toimeksiantajalta saatuja dokumentteja ei luovutettu ulkopuolisille vaan nämä olivat ainoastaan omassa käytössä. Lisäksi tiedostot tallennettiin salasanan takana olevalle pilvipalvelimelle, millä osaltaan pyrittiin ehkäisemään tietojen vuotaminen ulkopuolisille ja analysoinnin jälkeen tiedostot myös hävitettiin asianmukaisesti. Näin tutkimuksen eettisyyden osalta pyrittiin noudattamaan yleisesti tunnettuja tiedeyhteisön hyviä toimintatapoja kaikissa työn eri vaiheissa.

5 Tulokset

Tutkimusaineiston kyselytutkimukseen vastasi kokonaisuudessaan 12 henkilöä, joista 11 vastausta määriteltiin täyttävän laadullisen aineiston vaatimukset. Vastaajien pääteltiin olevan pääsääntöisesti toimihenkilöitä, kun vastauksien tekstityyli oli hyvin asiatyylimäistä. Lisäksi päätelmään vaikutti osaltaan kyselytutkimuksen linkin avauksien määrä, jota oli avattu vastaajien toimesta 62 kertaa. Tämän perusteella todettiin, että kysely kiinnosti laajasti koko henkilöstöä, mutta kyselyyn ei osattu, haluttu tai kehdattu vastata tuotannon työntekijöiden toimesta. Osaltaan päätelmään voi vaikuttaa omakohtainen pitkä työkokemus tuotantopuolen työtehtävistä, joissa ei ole tuotu esille yritysvastuuseen liittyviä toimia tai tekoja tuotannon työntekijöille.

5.1 Ympäristövastuun osa-alue

Tarkastelun aikana havaittiin yhteensä 15 eri toimenpidettä, joiden avulla yrityksessä on huomioitu ympäristövastuuseen kuuluvia asioita ja havaintoja tehtiin kaikista eri elinkaarijaottelun mukaisista vaiheista. ISO 14001 ympäristöjohtamisen standardin havaittiin ohjaavan vahvasti koko elinkaaren aikaisien ympäristövaikutuksien tarkasteluun ja toiminnan jatkuvaan kehittämiseen, jota seurataan myös ulkopuolisien auditointien avulla. Tämä on osaltaan varmasti vaikuttanut siihen, että ympäristövastuuseen kuuluvia toimenpiteitä on otettu laajasti huomioon yrityksen toiminnassa. Katso liite 2.

Ennen tuotantoa tapahtuvissa elinkaaren vaiheissa ympäristövastuuseen kuuluvia toimenpiteitä on otettu huomioon toimeksiantajayrityksessä pääsääntöisesti suunnittelun ja tuotekehityksen

avulla. Materiaaleihin ja koneistusvaroihin kohdistuvilla huomioilla on saatu vähennettyä kuljetukseen kohdistuvia päästövaikutuksia. Tuotteiden käytönaikaiseen energiakulutukseen, melutasoon ja päästövaikutuksiin on myös suunnittelun ja tuotekehityksen avulla pystytty vaikuttamaan. Lisäksi tuotantokoneisiin on valittu ympäristöä vähemmän kuormittavia leikkausnesteitä. Kiinteistöön hoitoon kohdistuvia toimenpiteitä havaittiin toteutetuksi mm. laskemalla tyhjillään olevien tilojen lämpötilaa sekä korjaamalla havaitut viat välittömästi niiden korjaamisen jälkeen. Kaikilla havaituilla kiinteistöhoitoon liittyvillä toimilla on vaikutusta energian tai veden kulutuksen kautta ympäristövastuuseen liittyviin tavoitteisiin.

Tuotannon aikaisen elinkaarijoittelun mukaisen vaiheen ympäristövastuutoimet ovat kohdistuneet energian kulutuksen pienentämiseen ja materiaalien kierrätyksen huomioimiseen. Valaistus on vaihdettu kokonaisuudessaan vähemmän kuluttaviin LED-lamppuihin ja myös ostettu energia on tuotettu 100 % biovoimalla. Laadunvarmistamiseen liittyvistä koneista muodostuvaa hukkalämpöä otetaan talteen ilmakompressorien avulla ja käytetään hyväksi lämmityskulujen pienentämiseen. Materiaalien kierrätys on huomioitu laajasti ja seuraamiseen tarvittavia mittareita havaittiin käytetyn tehtyjen toimien seurannassa. Muovimateriaaleista mm. kierrätetään erikseen kirkaat muovit, LDPE värillinen kalvomuovi, energiajäte sekä elintarvikemuoveihin laskettavat kierrätysmuovit.

Tuotannon jälkeisissä elinkaaren vaiheissa ympäristövastuuta on huomioitu pakkausmateriaaleihin ja kuljetukseen kohdistuvilla valinnoilla sekä tunnistettu kiertotalousmallin huomioita tuotteiden osalta. Pakkausmateriaaleina käytetään suurelta osin vaneria ja puuta, jotka ovat helposti kierrätettäviä tai uudelleen käytettäviä. Nämä ovat myös elinkaaren lopussa helposti polttamalla hävitettäviä materiaaleja. Tuotteiden ulkomaan kuljetuksissa pyritään pääsääntöisesti hyödyntämään merirahtia, jolloin kuljetuksista syntyvät päästövaikutukset ovat pienemmät kuin verrattuna esim. lentorahtiin. Yrityksen valmistamien tuotteiden on tunnistettu olevan pitkäikäisiä ja helposti huollettavia, jolloin kiertotalousmallin mukaisia toimenpiteitä on tunnistettu tuotteista ja näihin on osaltaan myös vaikutettu suunnittelun ja tuotekehitystyön avulla. Kiertotalousmalliin liittyvänä tärkeänä kehityskohteenä onkin tunnistettu olevan tuotteiden huoltoverkoston kehittäminen, koska suuri osa yrityksen valmistamista tuotteista myydään ulkomaille. Tämän merkitys vielä kasvaa lähitulevaisuudessa, kun yrityksen kasvupotentiaali kohdistuu pääsääntöisesti vientimarkkinoille.

Ympäristövastuuseen kohdistuvassa riippuvuustarkastelussa havaittiin toistuvan välillinen riippuvuussuhde sosiaalisen vastuun osa-alueeseen. Yrityksessä tehdyt toimenpiteet kohdistuvat pääsääntöisesti päästöjen ja energiakulutuksen vähentämiseen, joiden tavoitteena on kokonaisuudessaan ollut ilmastonmuutoksen huomioiminen. Toimenpiteiden sidosryhmävaikutukset kohdistuvat tällöin myös välillisesti kaikkiin sidosryhmiin ihmisten ja eläinten hyvinvoinnin kautta. Lisäksi muutamilla ympäristövastuun toimenpiteillä havaittiin olevan riippuvuussuhde taloudelliseen vastuuseen. Materiaalien optimoinnilla ja energiakulutuksen pienentämisellä vaikutetaan osaltaan myös yrityksen kannattavuuteen sekä kilpailukykyyn, jotka toimivat yhtenä tavoitteena taloudellisen vastuun osa-alueessa. Tällöin taloudellista säästöä aiheuttavien toimien todettiin muodostavan myös riippuvuussuhteen taloudellisen vastuun osa-alueeseen.

5.2 Sosiaalisen vastuun osa-alue

Tarkastelussa aikana havaittiin 11 eri toimenpidettä, jotka kohdistuivat sosiaalisen vastuun osa-alueeseen. Kaikki havainnot tehtiin tuotantovaiheen tai tämän jälkeisen elinkaarijaottelun mukaisista vaiheista. Suurin osa sosiaalisen vastuun toimenpiteistä koskivat henkilöstön työturvallisuuden ja työviihtyvyyden parantamista. Katso liite 2.

Tuotannon aikaisessa elinkaaren vaiheessa työturvallisuutta on huomioitu tähän liittyvän koulutuksen avulla ja ennakoiden tapaturmien syntymistä henkilökohtaisilla suojaimilla. Kaikki uudet työntekijät perehdytetään työturvallisuuden huomioimiseen erillisen työturvallisuuskoulutuksen avulla ja tuotantotiloissa on käytettävä erikseen määriteltyjä henkilökohtaisia suojavälineitä. Silmiin kohdistuvia vammoja pyritään ehkäisemään suojalasien käytöllä ja nämä täytyvätkin olla henkilöillä asianmukaisesti käytössä, kun liikutaan tai työskennellään tuotantotiloissa. Myös työturvallisuuden toteutuminen on laajasti seurattu yrityksessä mittareiden avulla. Lisäksi yrityksessä on käytössä 5S menetelmä, minkä tarkoituksena on osaltaan parantaa työturvallisuutta sekä työviihtyvyyttä. Menetelmän käyttö on vapaaehtoista, joten tästä syystä 5S-menetelmän todettiin kuuluvaksi sosiaalisen vastuun osa-alueeseen. Työturvallisuuden osalta pohdintaa aiheutti yritysvastuun määritelmän mukainen lainsäädännön ylittävä toiminta. Varmasti osa tuloksiin kirjatusta toimista voi kuulua lainsäädännön vaatimuksiin, mutta lainsäädännön vaatimuksia ei erikseen lähdetty selvittämään työn puitteissa, koska tarkoituksena on kuitenkin vain havainnollistaa sosiaaliseen vastuuseen kuuluvia toimia.

Työviihtyvyyttä on huomioitu tuotannon aikaisessa elinkaaren vaiheessa 5S menetelmän lisäksi työkyvyn ylläpitämiseen liittyvillä toimilla, joiden välittömät vaikutukset kohdistuvat osaltaan myös työviihtyvyyteen. Tuotantotiloihin on asennettu useampia ilmanpuhdistimia, jotka parantavat ilmanlaatua työskentelypisteissä. Yrityksessä on myös käytössä kummityöntekijä toiminta, missä uudelle nuorelle työntekijälle osoitetaan ns. kummi, jonka tehtävänä on auttaa uutta työntekijää työn aloittamisen yhteydessä ja perehdyttää osaltaan yrityksen toimintatapoihin. Samalla kummihenkilöltä voi matalalla kynnyksellä kysyä työhön liittyvistä asioista. Työviihtyvyyden lisäämiseen liittyy osaltaan myös ohjattu taukoliikunta ja liukuva työaika. Molempien toimien käyttö havaittiin olevan mahdollisia toimeksiantajayrityksen kaikille työntekijöille. Aloituspalkkio on yksi kannustinjärjestelmä, mikä on yrityksessä nykyisellään käytössä. Tämä nimensä mukaan kannustaa työntekijöitä tekemään aloitteita kehittämiseen liittyvistä asioista. Samalla hyvistä kehitysideoista maksetaan ylimääräistä korvausta sen keksijälle. Lisäksi yrityksen työntekijöillä on käytössä e-passi ja kulttuurisetelit. Myös yrityksen tuloksen mukaista kannustinjärjestelmää on kokeiltu viime vuonna, mutta tämän havaittiin olevan vielä kehitysvaiheessa ja vaativan vielä toimia ennen kuin tulosperusteinen kannustinjärjestelmä saadaan otettua käyttöön. Kehitystyötä tulosperusteisen kannustinjärjestelmän eteen on jo kuitenkin tehty ja oletettavasti tämä saadaan käyttöön yrityksessä lähitulevaisuudessa.

Nuoria kesätyöntekijöitä yritys on palkannut järjestelmällisesti mahdollisuuksien mukaan. Ensimmäistä kertaa moneen vuoteen yrityksellä oli mahdollista tänä kesänä työllistää useampia nuoria kesätyöntekijöitä. He olivat pääsääntöisesti opiskelijoita, joilla on opinnot kesken tai juuri koulunsa päättäneitä. Kesätyöntekijöiden joukossa oli lukiolaisia, ammattikoululaisia ja ammattikorkeakoulussa opiskelevia henkilöitä. Myös eri oppilaitosten kanssa yrityksen mainittiin kyselytutkimuksen havaintojen perusteella tehneen yhteistyötä ja mahdollisuuksien mukaan tarjonneen oppisopimus- sekä työharjoittelupaikkoja. Lisäksi mainittiin, että lähitulevaisuudessa eläkkeelle on siirtymässä useampia henkilöitä, joten uusille työntekijöille on tarvetta yrityksessä. Osaltaan oppilaitosten yhteistyön ja nuorten työllistämisen avulla pyritään vastaamaan havaittuun haasteeseen.

Osana sosiaaliseen vastuuseen kuuluu tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Yrityksessä on suunnitelmat ja ohjeistus näiden osalta toteutettu. Kesätyöntekijöiden joukossa oli edustusta molemmista suku-

puolista, joten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden voidaan todeta toteutuneen myös palkattujen kesätyöntekijöiden suhteen. Lisäksi HR- ja rekrytointitoimintoihin on kiinnitetty huomiota sekä näihin kohdistuvia resursseja lisätty viime vuosina.

Tuotannon jälkeisessä elinkaaren vaiheessa sosiaalista vastuuta on huomioitu osaltaan myös työviihtyvyyteen liittyvillä toimilla. Yrityksen työntekijöiden käytössä on oma kuntosali ja muita liikuntaa sekä kuntoiluun liittyviä etuja. Yrityksessä on perustettu erillinen harrastustoimintakunta, mikä järjestää harrastustoimintaan liittyviä aktiviteetteja ja näihin voi halutessaan osallistua kaikki yrityksen työntekijät. Lisäksi tärkeänä osana sosiaalista vastuuta on tuoteturvallisuuden huomioiminen. Yrityksessä seurataan tämän osalta alan standardeja ja konedirektiivin vaatimuksia, mutta yritysvastuun määritelmän mukaisia lainsäädännön ylittäviä toimia ei näiden osalta tutkimuksen aikana havaittu. Oleellisuuden takia myös tuoteturvallisuuden huomioiminen kirjattiin tuloksiin ylös. Samoin kyselyiden avulla havaittiin monen eri vastaajan toimesta, että työterveyshuolto on hyvin järjestetty yrityksessä. Tämän todettiin olevan lakisääteinen vaatimus, joten tästä syystä työterveyshuoltoa ei erikseen kirjattu ylös tuloksiin.

Sosiaaliseen vastuuseen kohdistuvassa riippuvuustarkastelussa havaittiin toistuvan riippuvuus-suhde taloudelliseen vastuuseen. Työhyvinvoinnilla ja työturvallisuudella todettiin olevan välitön yhteys työntekijöiden kautta yrityksen tekemään tulokseen. Samoin kannustinjärjestelmien avulla pyrkimys on vaikuttaa positiivisesti yrityksen tekemään tulokseen, jolloin riippuvuussuhdetarkasteluanalyysin perusteella todettiin, että kaikilla tarkastelun aikana havaituilla toimilla on riippuvuus-suhde taloudellisen vastuun osa-alueeseen.

5.3 Taloudellisen vastuun osa-alue

Tarkastelun aikana havaittiin 6 eri toimenpidettä, jotka kohdistuvat taloudellisen vastuun osa-alueeseen. Havaintoja tehtiin kaikista elinkaarijaottelun mukaisista vaiheista. Kaikista toimenpiteistä on havaittavista yhteys yleisesti pidemmän ajanjakson tavoitteisiin. Katso liite 2.

Ennen ja jälkeen tuotannon elinkaaren vaiheissa havaittiin asiakas- ja toimittajasidosryhmiin kohdistuvia taloudelliseen vastuuseen liittyviä toimia. Toimittajien ja asiakkaiden maksukykyä on seurattu yrityksessä kummassakin edellä mainituissa vaiheissa. Toimittajiin ja asiakkaisiin liittyvissä sopimuksissa on pyritty pääsemään molempia osapuolia hyödyttäviin ratkaisuihin, joiden avulla on

mahdollistettu pitkäikäiset kumppanuussuhteet heidän kanssaan. Lisäksi yrityksessä on tavoiteltu strategian mukaista tasaista kasvua, joka todettiin yrityksen taloustietojen perusteella myös toteutuneeksi viime vuosina.

Tuotannonaikaisessa elinkaaren vaiheessa havainnoissa korostui laiteinvestoinnit sekä yleinen palkkataso. Yrityksessä on viime vuosina tehty useampia laitteisiin kohdistuvia investointeja ja kuluksen kesän aikana yrityksessä saadaankin otettua uusi työstökone käyttöön. Myös olemassa oleviin työstökoneisiin havaittiin tehdyksi uusia investointeja ja näitä on huollettu sekä kunnostettu tarpeen mukaan. Koneiden käyttöastetta on saatu nostettua mm. robotisoinnin avulla, jolloin robotti suorittaa toistuvia kappaleen vaihtotöitä. Tämän avulla on mahdollistettu myös miehittämättömän ajo ko. työstökoneilla. Lisäksi useampi vastaaja mainitsi yleisen palkkatason olevan yrityksessä huomattavasti työehtosopimuksen minimivaatimusta parempi.

Vaikka taloudellisen vastuun toimia havaittiin tarkastelun aikana vain muutamia ei tämä tarkoita sitä, että taloudellinen vastuu on huonosti huomioitu yrityksessä. Yritysvastuun määritelmän mukaisia lainsäädännön ylittäviä toimia ei vain tutkimuksen aikana havaittu enempää. Kyselytutkimukseen vastanneiden työntekijöiden mukaan yrityksessä on lakisäätteiset vaatimukset hoidettu asiallisesti. Verojen, työehtosopimusten ja muiden valtiollisten sekä viranomaismaksujen suhteen yrityksen mainittiin toimivan vähintäänkin lakien ja asetusten mukaan.

Taloudelliseen vastuuseen kohdistuvassa riippuvuustarkastelussa havaittiin toistuvan riippuvuus-suhde sosiaaliseen vastuuseen. Sosiaalisen vastuun riippuvuuden havaittiin vaikuttavan välittömästi yrityksen oman henkilöstön kautta ja välillisesti asiakkaisen tai toimittajien kautta taloudelliseen vastuuseen. Huomattavaa on, että näkökulmasta riippuen useampia taloudelliseen vastuuseen kuuluvia havaintoja voitaisiin luokitella myös kuuluvaksi suoraan sosiaalisen vastuun toimiin. Näin havainto vahvisti osaltaan jo tehtyä johtopäätöstä vahvasta taloudellisen ja sosiaalisen vastuun riippuvuussuhteista.

5.4 Sidosryhmätarkastelut

5.4.1 Yritykselle tärkeät sidosryhmät

Yritysvastuuosa-alueiden toimenpiteiden sidosryhmätarkastelussa havaittiin analyysin perusteella nykyisten toimien kohdistuvan sisäisten sidosryhmien lisäksi taloudellisiin sidosryhmiin kuuluviin asiakkaisiin, toimittajiin ja alihankkijoihin. Lisäksi toimia oli kohdennettu oppilaitosten yhteistyön kautta yhteiskunnallisiin sidosryhmiin kuuluviin opiskelijoihin ja yleisesti nuorten ikäryhmään. Katso liite 2.

Ympäristövastuuosa-alueen tehdyt toimenpiteet kohdistuivat ilmastomuutostavoiteen kautta välillisesti kaikkiin sidosryhmiin. Lisäksi muutamien toimenpiteiden analysoitiin kohdistuvan välittömästi asiakkaisiin ja omaan henkilöstöön. Sosiaalisen vastuun toimenpiteet analysoitiin kohdistuvan pääsääntöisesti yrityksen omaan henkilöstöön. Lisäksi tuoteturvallisuuden kautta sosiaalisen vastuun toimien välittömät vaikutukset kohdistuvat asiakkaisiin ja välillisesti tuotteiden käyttöpaikan yhteiskunnallisiin sidosryhmiin. Paikallisyhteisöjen jäsenryhmistä on sosiaalisen vastuun toimilla otettu huomioon nuoriso ja tästä ryhmästä erityisesti opiskelijat. Taloudellisen vastuun toimenpiteiden analysoitiin kohdistuvan pääsääntöisesti sisäisiin sidosryhmiin sekä asiakkaisiin, toimittajiin ja jakelijoihin.

Kyselytutkimuksen avulla selvitettiin yrityksen henkilökunnan mielipiteitä yritykselle tärkeistä sidosryhmistä. Kokonaisuudessaan nykyiset toimet analysoitiin kohdistuvan samoihin sidosryhmiin, joita henkilökunta nimesi yritykselle tärkeiksi sidosryhmiksi. Varsinaisia arvopohjaisia sidosryhmiä ei tarkastelun aikana havaittu. Katso taulukko 1.

Taulukko 1. Kyselytutkimuksen mukaan tärkeitä sidosryhmiä yritykselle.

Ryhmä	Nro	Sidosryhmä	Huomioita	Maininta kerrat	Havainnointitapa
Sisäiset sidosryhmät	1	Omistajat	Kaikki lähtee ylimmältä tasolta (strategia), käytännössä määrää työhön käytettävät resurssit	4	Kyselytutkimus
	2	Johto	Pitää olla valtuudet toteuttaa asioita	7	Kyselytutkimus
	3	Henkilöstö	Henkilöstötyytyväisyys vaikuttaa tulokseen, avain tavoitteiden toteutumiseen, yhteistä näkemystä johdon kanssa korostettiin yritys vastuusasioista	7	Kyselytutkimus
Taloudelliset sidosryhmät	4	Alihankkijat	Mahdollistaa osaltaan tuotteiden valmistamisen asiakkaille, yhteinen näkemys vastuullisuudesta yrityksen kanssa korostui	6	Kyselytutkimus
	5	Asiakkaat	Yhteistyötä tulisi lisätä, tärkeänä jakaa samat näkemykset yrityksen kanssa	4	Kyselytutkimus
	6	Toimittajat	-	2	Kyselytutkimus
Yhteiskunnalliset sidosryhmät	7	Media	Tärkeitä viestinnän kautta, suhteet hyvällä mallilla	2	Kyselytutkimus
	8	Paikallinen yhteisö, nuoret	Yhteistyö oppilaitosten -> uudet työntekijät,	1	Kyselytutkimus

Yritysvastuun näkökulmasta yritykselle tärkeiksi sidosryhmiksi todettiin olevan ne sidosryhmät, joihin nykyisellään toimet vaikuttavat, kun täysin arvoperusteisia sidosryhmiä ei tarkastelun aikana havaittu. Päätelmää tukee osaltaan yrityksen henkilökunnan mielipiteet tärkeistä yritysvastuun sidosryhmistä, jotka olivat yhtenäisiä muodostetun päätelmän kanssa. Näiden joukosta tärkeyden puolesta korostuvat etenkin ne ryhmät, jotka ovat esittäneet vaatimuksia tai kyselyjä yritysvastuuseen liittyen.

Yritysvastuuseen liittyviä vaatimuksia olivat esittäneet sisäisen sidosryhmään kuuluvat henkilöstö ja taloudelliseen sidosryhmään kuuluvat kokoluokaltaan suuret asiakasyritykset. Katso liite 2. Varsinkin suurempien asiakasyritysten mielipiteitä ja yritysvastuussa tehtyjä toimia on hyvä seurata tarkasti, koska oletettavasti he tulevat vaatimaan näitä tulevaisuudessa myös yhteistyökumppaneiltaan. Sisäisten sidosryhmien lisäksi yritykselle tärkeiksi sidosryhmiksi todettiin olevan alihankkijat, asiakkaat, toimittajat, median edustajat ja paikallisyhteisöstä opiskelijat.

5.4.2 Suurimman sisäisen sidosryhmän kehitysehdotuksia yritysvastuutyölle

Kyselytutkimuksen avulla kartoitettiin myös henkilöstön mielipiteitä yritysvastuutyön kehittämiseksi. Kartoituksella havaittiin 9 eri toimenpidettä, joita henkilökunta piti tärkeinä kehityskohteina. Ehdotukset kohdistuivat kokonaisuudessaan varsinaisten tekojen lisäksi koulutukseen sekä viestintään. Kehitysideoista vain yhden analysoitiin lukeutuvan täysin arvoperusteiseksi kehitysehdotukseksi. Katso taulukko 2.

Taulukko 2. Henkilöstön kehitysehdotukset yritysvastuutyölle.

Laatu	Nro	Toimenpide	Huomioita	Havainnointitapa
Teot	1	Eettinen kaupankäynti	Maaillan poliittisen tilanteen takia ajankohtaiseksi noussut ilmiö. Toivomus, että asiaan kiinnitetään huomiota	Kyselytutkimus
	2	Hiilijalanjäljen mittarointi	Tiedostettu hiilijalanjäljen mittaamiseen liittyvät kiristyvät lainsäädännön vaatimukset. Tulossa osaksi suurempien toimittajien ja alihankkijoiden velvoitteita	Kyselytutkimus
	3	Ympäristöasiat	Kehittäminen koetaan tarpeelliseksi Pk-yrityksen potentiaalain rajoissa	Kyselytutkimus
	4	Mittarointi	Tehtyjen tekojen konkreettinen todentaminen koetaan jatkossa nousevan tärkeäksi	Kyselytutkimus
	5	Sosiaalinen vastuu	Työntekijöiden hyvinvointia huomioiminen koetaan tärkeäksi. Fyysiset työolosuhteet hyvin hoidettu, mutta henkistä kuormittumista esiintyy yleisesti.	Kyselytutkimus
	6	Sosiaalinen vastuu	Alueellista yritysvastuutoimia toivottiin kehitettävän entisestään ja tukea "vihreään" työmatkustamiseen	Kyselytutkimus
Koulutus	7	Tiedon lisääminen	Kaikki eivät osaa yhdistää tehtyjä toimia yritysvastuuseen.	Kyselytutkimus
Viestintä	8	Sisäinen viestintä	Yritysvastuuasioista tiedottamisessa kehitettävää. Paljon asioita tehty, mutta tietoa tästä ei kaikilla.	Kyselytutkimus
	9	Ulkoinen viestintä	Ei koeta tarpeelliseksi erikseen alettavan korostamaan yritysvastuutoimia	Kyselytutkimus

Varsinaiisiin tekoihin kohdistuvia kehitysehdotuksia havaittiin yhteensä kuusi kappaletta. Eettinen kaupankäynti ja sen toteuttaminen analysoitiin lukeutuvan täysin arvopohjaisiin valintoihin. Tämä on näin henkilökunnan mielestä tärkeä asia, johon yrityksen johdon olisi hyvä ottaa kantaa sekä myös viestiä tästä sisäisesti yrityksessä. Hiilijalanjäljen mittauksen lainsäädännön vaatimukset mainittiin olevan kiristymässä ensi vuoden aikana. Varsinaisia vaatimuksia tähän liittyen ei vielä tarkastelun aikana havaittu, mutta tämän todettiin olevan asia, joka edellyttää toimia yrityksessä lähitulevaisuudessa. Ympäristöasioiden kehittämisen mainittiin nousseen kansainvälisesti tärkeään rooliin ja myös tämän osa-alueen kehittäminen mainittiin tärkeäksi yrityksessä käytettävien resurssien puitteissa. Mittarointeja yritysvastuuseen liittyen ei tiedostettu yrityksessä toteutetun ja näiden kehittäminen mainittiin olevan tärkeä kehityskohde, jotta pystytään jatkossa konkreettisesti osoittamaan toimien vaikutukset. Toisaalta yritysvastuuseen liittyvinä mittareina havaittiin käytetyn ympäristöjohtamisen mittareita ja näiden todettiin soveltuvan hyvin käytetyiltä osin suoraan myös yritysvastuun piiriin.

Sosiaalisen vastuun tekoihin lukeutuvista kehitysehdotuksista mainittiin kaksi erillistä kehityskohdetta. Nykyisellään vastaajat kokivat fyysisten työolosuhteiden olevan hyvin huomioitu toiminnassa, mutta henkistä kuormittumista mainittiin esiintyvän ajoittain. Henkisen kuormituksen mainittiin aiheutuvan epätasaisesta työkuormasta ja osittain työnkuvien epäselvyyksistä. Toisena kehityskohteena sosiaaliseen vastuuseen liittyen mainittiin ”vihreän” työpaikkamatkustukseen panostukset. Tämän tulkittiin tarkoittavan julkista liikennettä ja työsuhdepyöräilyä, joista varsinkin työsuhdepyöräilyn vaikutukset ulottuvat laajasti kaikkiin yritysvastuun osa-alueisiin. Työsuhdepyöräetua onkin useat yritykset alkaneet tarjota työntekijöilleen viime vuosina.

Vastaajat mainitsivat koulutuksen ja tämän avulla yritysvastuusta tiedon lisäämisen tärkeäksi kehityskohteeksi. Yksi vastaajista mainitsi osuvasti, että arvionsa mukaan noin 90 % henkilöstöstä ei ymmärrä sanaa yritysvastuu ja sen merkityksen sisältöä. Kyselytutkimustakin oli avattu vastaajien toimesta 62 kertaa, joten vastausprosentti jäi kyselyn avanneiden ja siihen kokonaisuudessaan vastanneiden suhteen 19 prosenttiin. Tämän tulkittiin tarkoittavan sitä, ettei yritysvastuukyselyyn joko haluttu, osattu tai kehdattu vastata tiedonpuutteen vuoksi.

Yritysvastuuseen liittyvässä viestinnässä mainittiin olevan kehittämisen varaa sisäisen viestinnän osalta. Tämän mainittiin näkyvän siten, ettei tiedon koettu kulkevan tai sitä ei ehditä välittää kaikille niin hyvin kuin olisi tarpeellista. Yritysvastuun ulkoisesta viestinnästä mainittiin, etteivät vastaajat kokeneet tarpeelliseksi aloittaa korostamaan yritysvastuullista toimintaa vaan keskittyä henkilöstön hyvinvointiin sekä yrityksen maineeseen luotettavana kumppanina, jolloin kaikkisidosryhmät hyötyvät toiminnasta. Lisäksi viestinnän läpinäkyvyyttä korostettiin ja mainittiinkin, ettei yritysvastuuasiat ole näkyneet vielä riittävästi lattiatasolla.

6 Pohdinta

6.1 Luotettavuus

Työn teoriaosan luotettavuutta pyrittiin parantamaan järjestelmällisen tiedonhaun ja löydettyjen lähdeoteoksien kriittisellä arvioinnilla. Järjestelmällinen tiedonhaun avulla löydettiin 5 teosta ja kaikkien teosten todettiin olevan relevantteja aiheen ja työn kannalta. Näitä myös käytettiin työn teoriaosan muodostamisessa. Lähteiksi valittiin julkaisuvuoden perusteella vain uudempia teoksia, joilla oli myös tunnettu julkaisija, eikä omakustannekirjoja hyväksyty käytettävien lähdeoteoksina. Myös internet lähteitä tarkasteltiin kriittisesti ja näistä valittiin käytettäväksi pääsääntöisesti vain tunnettujen toimijoiden julkaisemia artikkeleja tai tunnettujen yritysten omilla kotisivuillaan ilmoitettuja tietoja. Bloggeja ja muita yleisiä mielipideartikkeleja ei käytetty lähteinä.

Kyselytutkimuksen kohderyhmänä toimi yrityksen omat työntekijät, joka nostaa osaltaan tuloksien luotettavuutta. Myös havainnointitapa merkattiin tuloksiin ylös, jotta voidaan nähdä, mitkä havainnot on varmistettu useammasta eri tutkimusaineistosta. Vastauksissa esiintyi samoja toimia useampien eri vastaajien mainitsemana, mutta luotettavuutta saattoi osaltaan heikentää se, ettei varsinaista saturaatiopistettä havaittu muodostuvan toimien osalta. Myös tunnistettavuuden takia käytetyt pelkistetyt ilmaukset voivat vaikuttaa heikentävästi työn tuloksien luotettavuuteen, kun tämä heikentää tehtyjen johtopäätösten varmistamista lukijan toimesta. Tämän osalta koettiin kuitenkin vastaajien anonymisyyden säilyttämisen menevän luotettavuuden edelle, kun pienessä työyhteisössä on mahdollista tunnistaa kirjoittaja kirjoitusasun perusteella.

Toistettavuuden osalta voidaan tehdä vain yleisiä päätelmiä. Luotettavuutta lisää liitteessä 1. esitetyt kyselytutkimuksen kysymykset. Voidaan olettaa, että samasta lähtötilanteesta samalle kohderyhmälle esitettyihin kysymyksiin saataisiin samat vastaukset. Lisäksi tutkimusaineistoa analysoitiin tarkasti, joten myös näistä voidaan olettaa tehtävän samat havainnot kuin tuloksissa on esitetty. Kokonaisuudessaan työn luotettavuuteen kiinnitettiin huomiota ja tätä pyrittiin myös nostamaan tarkkuudella ja huolellisuudella työn aikana. Myös toimeksiantajayritys pyrittiin kuvaamaan tarkasti, jotta tuloksia voitaisiin laadullisen tapaustutkimuksen luonteesta huolimatta yleisellä enemmän saman toimialan samoja piirteitä sisältäviin yrityksiin.

6.2 Keskeisten tulosten tarkastelu suhteessa alkuosan teoreettiseen viitekehykseen

Toimeksiantajayrityksessä on yritys vastuutoimia aloitettu tekemään suurempien asiakasyritysten kannustamana. Koipijärven ja Kuvajan (2020, 54) mukaan pienempien yritysten kohdalla yritys vastuuseen liittyviä toimia voivat vaatia suuremmat yhteistyöyritykset, kun toimitaan osana heidän arvoketjuaan. Tämän todettiin toteutuneen toimeksiantajayrityksen kohdalla, kun juuri suurempien asiakasyritysten havaittiin esittäneen vaatimuksia yritys vastuutyöhön liittyen. Yritys vastuutyön tavoitteena on toimeksiantajalla alkuun ollutkin varmistaa yhteistyön jatkuminen heidän kanssaan ja ympäristö vastuutoimet ovatkin kohdistuneet suurelta osin asiakasyritysten tapaan kestävän kehityksen ilmastotekoja tavoitteeseen. Aiheen merkityksellisyys on kuitenkin havaittu tärkeäksi yrityksessä ja opinnäytetyön toimeksianto on yksi osoitus siitä, että yritys vastuutyöhön on sitouduttu ja tätä pyritään kehittämään.

Sekä kestävän kehityksen tavoitteiden, että yritys vastuun osa-alueiden välillä vallitsee riippuvuussuhteita. Kestävän kehityksen yksittäisiä tavoitteita ei voida pelkästään saavuttaa ilman, että samalla vaikutetaan positiivisesti myös joidenkin muiden tavoitteiden toteutumiseen (Kestävän kehityksen tavoitteet n.d). Lisäksi Harmaala ja Hallinoja (2012, 18) toteavat, että todellisuudessa yritys vastuutoimet kohdistuvat monesti useampaan yritys vastuun osa-alueeseen yhtäaikaaisesti. Työn toimeksiantajayrityksen ilmastotekotavoitteeseen kohdistuvien toimien ja erikseen kaikkien osa-alueiden riippuvuustarkasteluissa havaittiin riippuvuussuhteita muihin yritys vastuun osa-alueisiin. Näin tarkastelun avulla saatiin osoitettua riippuvuussuhteiden toteutuminen niin kestävän kehityksen tavoitteiden kuin yritys vastuun osa-alueiden välillä toimeksiantajayrityksessä tehtyjen toimien osalta.

Ympäristövastuuseen kohdistuvissa toimissa on toimeksiantajayrityksessä huomioitu laajasti kaikkia elinkaarijatteluun mukaisia vaiheita. Liappiksen ja muiden (2019, 110) mukaan elinkaarijattelun lähtökohtana on varmistaa, että yritys ottaa huomioon tuotteen tai palvelun kaikki saastuttavat ympäristövaikutukset, eikä vain siirrä niitä kuuluvaksi tuotantoketjun muille toimijoille.

Yrityksessä on käytössä ISO 14001 ympäristöjohtamisjärjestelmä, joka ohjaa osaltaan elinkaarijatteluun ympäristöasioissa. Tämän todettiin tarkastelun aikana vaikuttavan suuresti siihen, että ympäristövastuuseen kuuluvia toimia havaittiin muita osa-alueita enemmän ja niitä oli toteutettu laajasti kaikissa elinkaarijatteluun mukaisissa vaiheissa. Harmaala ja Hallinoja (2012, 22) toteavatkin, että ympäristövastuun huomioiva yritys tiedostaa toimintansa ympäristövaikutukset ja siihen kuuluvan lainsäädännön sekä minimissää noudattaa lainsäädäntöä. Kokonaisuutena tarkastelun perusteella voidaan todeta toimeksiantajayrityksen toteuttaneen ympäristövastuutyötään Pk-yrityksen resurssien puitteissa kiitettävästi jo nykyisellään.

Arvopohjaisesti johdetun yrityksen toiminnassa sosiaalisen vastuun toimissa korostuu henkilöstön hyvinvointi ja työturvallisuuden huomioiminen. Harmaala ja hallinoja (2012, 103) toteavat, että varsinkin teollisuuden alalla tuotantoa tai rakentamista harjoittavat yritykset ovat huomioineet sekä korostaneet sosiaalisen vastuun välittömiin vaikutuksiin kuuluvaa työturvallisuutta sekä työhyvinvointia toiminnassaan. Tämän todettiin toteutuneeksi nykyisellään myös toimeksiantajayrityksen kohdalla, kun suurin osa havaittujen sosiaalisen vastuun toimien vaikutuksista kohdistuivat juuri työhyvinvointiin tai työturvallisuuteen. Näitä asioita korostetaan yrityksessä paljon arvopohjaisina, mutta on huomioitava, että työturvallisuuden ja työviihtyvyyden toimilla pyritään juuri ehkäisemään näistä muuten johtuvia välittömiä taloudellisia kustannuksia. Tynkkysen ja Berningerin (2017, 75) mukaan välilliseen sosiaaliseen vastuuseen kuuluu oleellisesti myös hyvät toimintatavat ja suhteiden ylläpitäminen yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimeksiantajayrityksessä on muodostettu pitkäaikaisia yhteistyösopimuksia asiakkaiden ja toimittajien kanssa maksukyvyn seuraamisen ohella. Tarkoituksena analysoitiin kuitenkin olevan taloudellisia, joten tästä syystä nämä havainnot kirjattiin taloudellisen vastuun osa-alueen tuloksiin, joilla on välillinen riippuvuussuhde sosiaaliseen vastuuseen. Arvopohjaisina ne kuitenkin kuuluisivat osaksi sosiaalista vastuuta. Kokonaisuutena sosiaalisen vastuun toimia on nykyisellään huomioitu laajasti ottaen huomioon yrityksen toimintaympäristön.

Taloudellinen vastuu on toimeksiantajayrityksen henkilökunnan mukaan hoidettu yrityksessä hyvin. Harmaala ja Hallinoja (2012, 18) toteavat, että taloudellisessa yritysvastuussa korostuu pitkän aikavälin suunnitelmat. Kaikista tarkastelun aikana havaituissa taloudellisen vastuun toimista onkin analysoitavissa yhteys pitkän aikavälin suunnitelmiin. Lisäksi Harmaalan ja Hallinojan (2012, 19) mukaan taloudellista yritysvastuuta ohjaa suurelta osin maakohtainen lainsäädäntö. Kokonaisuutena taloudellisen vastuun toimia havaittiin määrällisesti vähemmän kuin muita. Tähän osaltaan todettiin vaikuttavan Suomen lainsäädäntö, joka on varsin tiukka verrattuna esim. kehittyvien maiden vastaavaan. Myös kyselytutkimuksen perusteella yrityksen lainsäädännön velvoitteet todettiin useamman vastauksen perusteella toteutetun vähintäänkin säädösten mukaisesti.

Toimeksiantajayritykselle tärkeiksi sidosryhmiksi todettiin sisäisten sidosryhmien lisäksi alihankkijat, asiakkaat, toimittajat, median edustajat ja paikallisyhteisöstä opiskelijat. Nykyisin yritysvastuutoimien vaikutukset ovat kohdistuneen tärkeiksi todettuihin sidosryhmiin ja myös henkilökunnan mielipiteet vahvistivat tehtyä päätelmää. Niskala ja muut (2019, 88) toteavat, että keskeisempien sidosryhmien tarpeiden tyydyttäminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta yritys voi selviytyä sekä menestyä pidemmällä aikavälillä. Tarkastelun aikana havaittiin henkilöstön ja suurempien asiakasyritysten esittäneen vaatimuksia yritysvastuuseen liittyen. Esitettyihin vaatimuksiin oli vastattu tai työtä niiden eteen oli aloitettu tekemään, joten keskeisempiä sidosryhmiä todettiin huomioidun nykyisellään hyvin yrityksen toiminnassa.

6.3 Johtopäätökset ja kehittämissuhteet

Työn tavoitteena oli pääasiallisesti tuottaa tietoa yritysvastuu aiheesta toimeksiantajayritykselle. Työn tietoperustasta muodostui kattava kokonaisuus ja omakohtaisten käytännön esimerkkien kautta pystyttiin havainnollistamaan yritysvastuun osa-alueet sekä niiden sisältö paremmin. Jo nykyisellään yritysvastuutoimia on huomioitu yrityksessä varsin kattavasti ja niiden havaittiin kohdistuvan kaikkiin eri yritysvastuun osa-alueisiin, vaikka yrityksessä ei välttämättä oltu tiedostettu kaikkien näiden liittyvän yritysvastuullisuuteen. Voidaankin todeta, että Suomen lainsäädännön täyttäminen onkin jo useiden maailman valtioiden näkökulmasta itsessään yritysvastuullista toimintaa. Tärkeää kuitenkin on, että yritysvastuuseen liittyviä toimia on jo nykyisellään laajasti huomioitu toiminnassa ja yritysvastuutyöhön panostetaan sekä sitä kehitetään eteenpäin. Yhtenä esimerkkinä kehittämiseen panostamisesta toimii tämä työ, jonka tarkoituksena osaltaan on tuottaa tarpeelliseksi havaittua lisätietoa toimeksiantajayritykselle aiheesta.

Työn avulla saatiin muodostettua hyvä kuva yritysvastuutyön nykytilasta tavoitteen mukaisesti. Kokonaisuudessaan yritysvastuutoimia on vielä ohjannut paljon suurempien yhteistyökumppaneiden arvopohjaiset tavoitteet tai heidän vaatimuksensa, joiden huomioimisella on mahdollistettu osaltaan yhteistyön jatkuminen heidän kanssaan. Yrityksen arvojen mukaisina toimina havaittiin sosiaalisen vastuun toimien lisäksi yhteiskunnallisiin sidosryhmään kuuluvien nuorten opiskelijoiden huomioiminen. Osaltaan näiden toimien taustalla vaikuttavat kuitenkin yrityksen taloudelliset motiivit asioiden suhteen, joten varsinaisia omien arvojen mukaisia toimia on vielä vähän nykyisellään huomioitu yritysvastuun osalta. Ottaen huomioon yrityksen nykyisen toimintaympäristön ovat yritysvastuutoimien vaikutukset kohdistuneet laajasti eri sidosryhmiin. Myös eri elinkaarijaoittelun mukaisista vaiheista toimia havaittiin suoritettuna hyvin. Pk-yrityksen yritysvastuutyöhön käytettävät resurssit ovat rajalliset, joten tämänkin pohjalta voidaan todeta, että yritysvastuutyö on jo nykyisellään hyvällä mallilla yrityksessä.

Yritysvastuutyön kokonaiskuvan muodostamisen lisäksi yritysvastuutoimet dokumentoitiin tuloksien avulla yhdeksi kokonaisuudeksi monesta eri aineistosta, mikä auttaa kokonaisuuden tarkastelussa ja myös osaltaan kehitysehdotuksien muodostuksessa. Varmastikaan kaikkia yritysvastuuseen liittyviä toimia ei tarkastelun aikana havaittu, mutta tämän osalta työ on nyt aloitettu ja tuloksia onkin helppo laajentaa puuttuvien osalta. Työhön käytettävästä rajallisesta ajasta johtuen tämän aikana ei vielä ehditty tai osattu arvioida havaittujen toimien vaikutuksien suuruutta, joilla olisi voitu osaltaan järjestää toimia vaikuttavuuden perusteella tärkeysjärjestykseen. Näin tarkastelu jäikin kokonaisuudessaan vain vaikutusten kohdistuvuuden asteelle.

Myös kehitysehdotuksia muodostettiin työn avulla tavoitteen mukaisesti. Kyselytutkimuksella havaittiin useampia hyviä kehitysehdotuksia ja nämä ovat lähtöisin yrityksen henkilökunnalta, joten tästäkin syystä niiden merkitys kasvaa. Kehittämisehdotuksissa toistuukin osaltaan jo esille tulleita asioita. Ensimmäisenä on tärkeää lisätä yrityksen sisällä tietopohjaa yritysvastuusta ja siihen oleellisesti kuuluvista asioista. Tähän hyvänä tavoitteena voisi toimia koko henkilökunnalle yritysvastuukoulutuksen järjestäminen, mikä toimisi osaltaan arvoperusteisena tavoitteena, joita yrityksessä on vielä nykyisellään vähemmän toteutettu. Arvopohjaisien tavoitteiden kautta ulkopuoliselle muodostuu yrityksen yritysvastuutyöstä positiivisempi kuva ja näin tämän voidaan todeta vaikuttavan suoraan myös yritysvastuutyöllä tavoiteltavien hyötyjen saavuttamiseen. Lisäksi on hyvä huomioida, että henkilökunta edustaa yritystä tahtomattaankin myös vapaa-aikana

ja tällöin he osaltaan viestivät yritys vastuuseen liittyvistä asioista työyhteisön ulkopuolisille henkilöille. Kokonaisuudessaan yrityksen maine rakentuu myös henkilökunnan viestinnän perusteella ja ansaittuun maineeseen vaikuttavat osaltaan myös henkilökunnan kokemukset sekä mielipiteet. Näin voidaan todeta, että henkilökunnan koulutus vaikuttaa välillisesti myös keskeisesti yritys vastuun maineperusteisten hyötyjen tavoittelussa sekä niiden toteutumisessa.

Yritysvastuuseen liittyvän koulutuksen avulla saadaan vaikutuksien laajuutta kasvatettua myös muilla tavoin välillisten vaikutuksien avulla. Tietopohjan lisäämisen avulla yrityksen henkilökunta voi halutessaan huomioida kestävä kehityksen haasteita myös työn ulkopuolella, jolloin tämä vaikuttaa positiivisesti toimien laajuuteen heidän kauttaan. Koulutuksen osalta onkin tärkeää tuoda esille yritys vastuutyön laajempi näkökulma, jonka perimmäisenä tavoitteena on kuitenkin elin ympäristön varmistaminen myös tuleville sukupolville. Näin jopa yksilöiden pienillä arkisilla valinnoilla voidaan vaikuttaa merkittävästi tähän tavoitteeseen, kun kestävämpiä valintoja tekevät tarpeeksi monet yksilöt. Lisäksi yritys vastuutyöllä voidaan todeta olevan välitön vaikutus liiketoiminnan ylläpitämiseen ja tätä kautta myös yrityksen mahdollisuuteen työllistää henkilökuntaa, kun tähän liittyviä vaatimuksia esittävät usein suuremmat avainasiakasyritykset. Kokonaiskuvan hahmottamisen jälkeen harvempi ihminen pystyy enää toteamaan yritys vastuutyön olevan merkityksetöntä. Näin koulutuksen avulla pystytään osaltaan vaikuttamaan myös muutosvastarintaan, jota esiintyy useasti uusien toimintatapojen käyttöönoton yhteydessä.

Nykyisellään yritys vastuutoimia on ohjannut paljon yhteistyökumppaneiden vaatimukset. Yrityksen omien arvojen mukaisten tavoitteiden kartoittaminen onkin kehityskohteenä myös ajankohtainen, millä yritys vastuutyön vaikutuksien laajuutta saataisiin kehitettyä. Arvojen mukaisien toimien kartoittamisen on hyvä aloittaa kestävä kehityksen (SDG) tavoitteisiin tutustumalla. Näiden avulla pystytään yhdistämään omien arvojen mukaiset tavoitteet tärkeiksi tunnustettuihin kansainvälisiin tavoitteisiin, joiden avulla voidaan osoittaa yritys vastuutyön tärkeys sekä vaikuttaa myös sen uskottavuuteen. Lisäksi arvopohjaisilla tavoitteilla pystytään nostamaan kokonaisuudessaan yritys vastuutyön uskottavuutta, kun kaikki toimet eivät ole suoraan yhdistettävissä kustannustehokkuuteen tai asiakasyritysten vaatimusten mukaisiin toimiin. Yritysvastuussa korostuukin toimien huomioiminen koko elinkaaren aikana, jolloin vaikutusmahdollisuuksien tarkastelussa on hyvä tapa fokusoida tarkastelu koskemaan kerrallaan vain yhtä elinkaaren mukaista vaihetta. Tätä pyrit-

tiin osoittamaan myös tuloksien avulla, jotka järjestettiin ensimmäiseksi muodostettuihin elinkaarren vaiheisiin. Näin yksityiskohtaisemmalla tarkastelulla voidaan havaita laajemmin eri vaikutusmahdollisuuksia kuin tarkastelemalla kerralla yhtä suurta kokonaisuutta.

Yrityksen kasvutavoitteet kohdistuvat ulkomaille ja yhtenä tavoitteena tarkastelun aikana havaittiin tuotteiden huoltoverkoston kehittäminen. Tässä onkin toimeksiantajayrityksellä hyvä tilaisuus aloittaa arvojen mukainen yritys vastuullinen toiminta myös näissä toimintaympäristöissä, jos huoltoverkoston toimipisteitä perustetaan maihin, joissa lainsäädännön ja työehtosopimusten vaatimukset ovat heikommat kuin Suomessa. Näin tavoitteiden avulla voidaan osaltaan lisätä yritys vastuutyön vaikutuksen laajuutta ja pyrkiä tuottamaan alueellista hyvinvointia paikallisille sidosryhmille näissä toimintaympäristöissä.

Keskeisenä osana järjestelmällistä kehitystyötä onkin varmistaa tehtyjen tekojen vaikutukset. Faktuaalisella tiedon tuottamisella voidaan varmistua tekojen vaikutuksista ja osaltaan myös lisätä yritys vastuutyöhön kohdistuvaa uskottavuutta. Nykyisellään toimeksiantajan yritys vastuutyön viestinnässä havaittiin käytetyn ainakin materiaalien kierrätykseen ja energiakulutukseen liittyviä mittareita. Lisäksi hiilijalanjälkeen liittyvien mittareiden havaittiin kyselytutkimuksen avulla tulevan ajankohtaiseksi suuremmille asiakasyrityksille lainsäädännön vaatimusten muodossa ensi vuoden aikana. Tämä nostaa myös hiilijalanjälkeen liittyvän mittaroinnin kehittämisen tärkeyttä myös toimeksiantajayrityksen osalta, kun suurella todennäköisyydellä asiakasyritykset alkavat vaatimaan hiilijalanjäljen laskemista lähitulevaisuudessa myös heidän arvoketjuissaan toimivilta yrityksiltä, joihin toimeksiantajayrityskin lukeutuu.

Yritys vastuuviestinnän osalta huomioitavaa on, että tämän avulla sidosryhmät saavat tietoon yritys vastuutoimien tilan eikä ilman viestintää voida saavuttaa yritys vastuutyöllä tavoiteltavia hyötyjä, kun tehdyistä toimenpiteistä ei tiedetä yrityksen ulkopuolella. Toisaalta yritys vastuuviestinnässä on hyvä kertoa läpinäkyvästi myös kehityksen alla olevista toimista, jolloin myös näiden avulla saadaan osoitettua yritys vastuutyön edistymistä ulkopuolisille sidosryhmille. Näin avoimella ja läpinäkyvällä viestinnällä voidaan vaikuttaa yrityksen maineeseen positiivisesti jo varsinaisten toimien aikana. Nykyisellään toimeksiantajan kotisivuilla on varsin kattavasti tietoa tehdyistä toi-

mista, mutta artikkelit ovat hajallaan ja tiedon löytämisen eteen on tehtävä hieman töitä. Sijoittamalla yritys vastuuseen liittyvät artikkelit enemmän kootusti yhteen ovat nämä tällöin helpommin löydettävissä ja käytettävissä niistä kiinnostuneilla tahoilla.

Vaikka kehitysehdotuksista muodostui varsin yleisluontoisia, on hyvä huomioida, että yritys vastuutyön kehittäminen on kuitenkin pitkäjänteistä toimintaa eikä kaikkea saada varmastikaan kerralla valmiiksi. Järjestelmällinen kehittäminen pienempien välitavoitteiden kautta on kuitenkin avain myös Pk-yrityksille yritys vastuutyön kehittämisessä ja jatkuvan kehittämisen mallia hyödyntämällä saadaan kohdennettua rajallisia resursseja paremmin työn edistämiseen. Tämä vaatii kuitenkin johdolta pitkäjänteistä sitoutumista yritys vastuutyöhön ja myös välitavoitteiden seuraamista. Lisäksi on hyvä huomioida, että kokemuksen mukaan yritysten tuotannossa toimivien työntekijöiden koko potentiaalia ja osaamista ei oteta useinkaan tarpeeksi huomioon. Yritys vastuutyön osalta päästäänkin parhaimpaan lopputulokseen, kun yrityksen johto huomioi yritys vastuutyössä myös heidän mielipiteensä ja kehitysehdotukset. Tämän osalta opinnäytetyön toteutus jäi vajaaksi, kun suurin osa kyselytutkimukseen vastanneista oli analysoinnin perusteella toimihenkilöitä.

Lähteet

Arvoketju. 2016. Määritelmä Tieteen termipankki sivustolla. Viitattu 3.6.2022. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Taloustiede:arvoketju>.

Ekotehokkuus. 2020. Määritelmä Finto.fi sivustolla. Viitattu 9.6.2022. <https://finto.fi/yso/fi/page/p14805>.

Harmaala, M. & Jallinoja, N. 2012. Yritysvastuu ja menestyvä liiketoiminta. Helsinki: SanomaPro.

Helping cities grow. 2022. Artikkelit Koneen kotisivuilla. Viitattu 18.6.2022. https://www.kone.com/en/Images/KONE_Sustainability_Report_2021_tcm17-115554.pdf.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä: Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kestävän kehityksen tavoitteet. N.d. Artikkelit Suomen YK-liiton verkkosivuilla. Viitattu 23.5.2022. <https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/kestavan-kehityksen-tavoitteet>.

Kierrolla kärkeen. 2016. Artikkelit Sitran verkkosivuilla, Sitran selvityksiä sarjan julkaisunumero 117. Viitattu 7.6.2022. <https://www.sitra.fi/app/uploads/2017/02/Selvityksia117-3.pdf>.

Koipijärvi, T. & Kuvaja, S. 2020. Yritysvastuu 2.0: Johtamisen uusi normaali. 2. uudistettu painos. Helsinki: Kauppakamari.

Kotimaisten ja kansainvälisten yritysten taloustiedot helposti. N.d. Yrityskohtaisia tietoja Asiakastiedon verkkosivuilla. Hakusanana käytetty yrityksen nimeä. Viitattu 17.6.2022. <https://www.asiakastieto.fi/yritykset/?lang=fi>.

Leinonen, M. 2016. Median, maineen ja yrityksen julkisuuskuvan vaikutus henkilöstöön. Case: Terafame Oy ja Talvivaara Sotkamo Oy. Opinnäytetyö, AMK. Laurea-ammattikorkeakoulu, liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 11.7.2022. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201605259759>.

Liappis, H., Pentikäinen, M. & Vanhala, A. 2019. Menesty yritysvastuulla: Käsikirja kokonaisuuteen. Helsinki: Edita.

Mitä hiilineutraalius tarkoittaa ja miten se saavutetaan 2050 mennessä?. 2021. Artikkelit Euroopan parlamentin kotisivuilla. Viitattu 11.7.2022. <https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/society/20190926STO62270/mita-hiilineutraalius-tarkoittaa-ja-miten-se-saavutetaan-2050-mennessa>.

Niskala, M., Pajunen, T., Tarna-Mani, K. & Puroila, J. 2019. Yritysvastuu: Raportointi- ja laskentaperiaatteet. 3. uudistettu painos. Helsinki: ST-Akatemia.

Pariisin ilmastopöytäkirja. N.d. Artikkelit WWF:n kotisivuilla. Viitattu 18.6.2022. <https://wwf.fi/uhat/ilmastonmuutos/pariisin-ilmastopöytäkirja/>.

Pariisin ilmastopimus. N.db. Artikkele Ympäristöministeriön kotisivuilla. Viitattu 18.6.2022. <https://ym.fi/pariisin-ilmastopimus>.

Pk-vastuullisuus barometrin tulokset. 2021. Elinkeinoelämän keskusliitto. Aula Researchin toteuttama kyselytutkimus. Viitattu 19.6.2022. https://ek.fi/wp-content/uploads/2021/11/EK_Pk-Vastuullisuusbarometri_2021.pdf.

Pk-yritys. N.d. Määritelmä Tilastokeskuksen kotisivuilla. Viitattu 17.6.2022. https://www.stat.fi/meta/kas/pk_yritys.html.

Raudasoja, A. 2021. Pk-yrityksen hiilijalanjälki ja sen taloudelliset vaikutukset. Case Japrotek Oy Ab. Opinnäytetyö, AMK. Centria-ammattikorkeakoulu, liiketalouden ala. Viitattu 11.7.2021. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021122090251>.

Rohweder, L. 2004. Yritysvastuu: Kestävää kehitystä organisaatiossa. Porvoo; Helsinki: WSOY.

Sjöstedt, T. 2018. Artikkele Sitran verkkosivuilla. Viitattu 7.6.2022. <https://www.sitra.fi/artikkelit/mita-nama-kasitteet-tarhoittavat/>.

Sustainability report 2021. 2022a. Artikkele Konecranesin kotisivuilla. Viitattu 18.6.2022. https://investors.konecranes.com/sites/default/files/AR2021/sustainability_report_2021.pdf.

Sustainability report 2021. 2022b. Artikkele Valmet Automotiven verkkosivuilla. Viitattu 28.5.2022. https://www.valmet-automotive.com/wp-content/uploads/2022/04/va_sustainabilityreport_2021.pdf.

Teknolohiateollisuus on Suomen suurin vientiala. N.d. Artikkele Teknolohiateollisuuden verkkosivuilla. Viitattu 17.6.2022. <https://teknolohiateollisuus.fi/fi/talous-ja-toimiala/teknolohiateollisuus-suomen-suurin-vientiala-koostuu-viudesta-paatoimialasta>.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Tynkkynen, O. & Berninger, K. 2017. Nettopositiivisuus: Menestyvän ja vastuullisen liiketoiminnan uusi taso. Helsinki: Alma Talent.

Vastuullisuusraportointi. N.d. Artikkele työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivuilla. Viitattu 27.5.2022. <https://tem.fi/vastuullisuusraportointi>.

Liitteet

Liite 1. Kyselytutkimuksen kysymykset

Yritysvastuun nykytilakartoituksen kyselytutkimus

Ympäristövastuun osa-alue:

Ympäristövastuun kannalta keskeisiä kysymyksiä ovat tehokas ja säästäväinen luonnonvarojen käyttö (energiatehokkuus, tuotantoprosessien kehittäminen, säästäväinen raaka-aineiden käyttö, kierrätys, kiertotalous), vesien, ilman ja maaperän suojelu, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, ilmaston muutoksen torjunta (päästöt, kuljetukset, henkilöstön liikkuminen) sekä vastuu koko tuotteen elinkaaren aikaisista vaikutuksista ja toiminnan arvoketjusta (Niskala ym. 2019, 21).

1. Millä eri tavoin yrityksessänne on huomioitu ympäristövastuun osa-alueeseen kuuluvia asioita?

Sosiaalisen vastuun osa-alue:

Yrityksen sosiaaliseen vastuuseen kuuluvat puolestaan henkilöstön hyvinvoinnista ja osaamisen kehittämisestä huolehtiminen (henkilöstön kannustinjärjestelmät ja henkilöstön turvallisuus), vastuulliset toimintatavat irtisanomistilanteissa, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, tuotevastuu- ja kuluttajansuojakysymykset (tuoteturvallisuus, tuotevastuu, kuluttajansuoja) sekä hyvät toimintatavat yritysverkostoissa (välillinen huolehtiminen kumppaneiden henkilöstöstä) sekä lähiyhteisö- ja yhteiskuntasuhteissa (maahanmuuttajien ja nuorten työllistäminen, oppisopimukset, työvoiman sopeuttamisohjelmat) (Niskala ym. 2019, 21).

2. Millä eri tavoin yrityksessänne on huomioitu sosiaalisen vastuun osa-alueeseen kuuluvia asioita?

Taloudellisen vastuun osa-alue:

Taloudellisessa vastuussa korostuu kannattavuuden lisäksi yhteiskunnan taholta määriteltyjen verojen maksu, oikeudenmukaiset korvaukset työntekijöille ja yhteistyökumppaneille, ostot toimittajilta sekä korruption vastustaminen (Koipijärvi & Kuvaja 2020, 22). Lisäksi taloudellisessa vastuussa korostuu pitkän aikavälin suunnitelmat (Harmaala & Hallinoja 2012, 18).

3. Millä eri tavoin yrityksessänne on huomioitu taloudellisen vastuun osa-alueeseen kuuluvia asioita?

Yritysvastuun sidosryhmät:

Yritysvastuun sidosryhmät voidaan jaotella kolmeen eri ryhmään. Sisäiseen sidosryhmään kuuluvat omistajat, johto ja henkilöstö. Taloudelliseen eli liiketoimintasidosryhmään kuuluvat yhteistyökumppanit (alihankkijat), jakelijat, asiakkaat ja luotonantajat. Yhteiskunnalliseen sidosryhmään kuuluvat media, kansalaisjärjestöt, toimialaliitot, valtio ja kunnat, lainsäätäjät sekä kilpailijat. (Harmaala ja Hallinoja 2012, 65.)

4. Mitkä ovat mielestäsi tärkeitä sidosryhmiä yrityksellenne, jotka tulee erityisesti huomioida yritysvastuutyössä ja miksi?

5. Onko joiltakin sidosryhmiltä tullut vaatimuksia tai kyselyjä yritysvastuuseen liittyen ja minkälaisia?

Yleistä yritysvastuusta:

6. Miten mielestäsi yritysvastuutyötä voitaisiin kehittää yrityksessänne tai onko joitakin kehityskohteita, mitkä erityisesti tulee ottaa huomioon lähitulevaisuudessa?

7. Muita kommentteja tai huomioita yritysvastuuseen tai kyselyyn liittyen?

Liite 2. Tarkastelun tulokset

Ympäristövastuun osa-alue						
Elinkaaren vaihe	Nro	Toimenpide	Huomioita	Riippuvuus suhde muihin vastuun (osa-alueisiin)	Toimenpide kohdistuu (sidosryhmä)	Havainnointitapa
Ennen tuotantoa	1	Tuotteiden suunnittelussa optimoitu koneistusvarat valuisa ja takeissa	Materiaalien ja alihankintaosien osalta huomioita tehty, painoa saatu vähennettyä suunnittelun avulla	Välillisesti sosiaaliseen ja taloudelliseen	Välillisesti kaikki	Aineistoanalyysi (nettisivu ja sisäinen materiaali), kyselytutkimus
	2	Tuotteiden suunnittelu ja tuotekehitys	Huomioitu toimilla tuotteiden energiatehokkuutta, melutasoa ja CO2 päästöjä	Sosiaaliseen	Taloudelliset sidosryhmä, (asiakkaat) ja välillisesti kaikki	Aineistoanalyysi (nettisivu ja sisäinen materiaali), havainnointi, kyselytutkimus
	3	Materiaalien valinta	Haitalliset aineiden minimointi tuotteessa	Välillisesti sosiaaliseen	Välillisesti kaikki	Aineistoanalyysi (nettisivu), havainnointi
	4	Leikkausnesteiden valinta	Testattu useampia ja valittu ympäristöstävällisiä vaihtoehtoja	Välillisesti sosiaaliseen	Sisäisiin sidosryhmiin, välillisesti lähialueen yhteiskunnallisiin	Aineistoanalyysi (nettisivu)
	5	Kiinteistön ylläpito	Huoltotoimenpiteitä suoritettu säännöllisesti ja havaitut viat korjattu, tyhjen tilojen lämpötilaa laskettu ja ilmanvaihtoa kehitetty älykkäämmäksi	Sosiaaliseen ja taloudelliseen	Sisäinen sidosryhmä, (henkilöstö)	Aineistoanalyysi, (sisäinen materiaali), kyselytutkimus
Tuotanto-vaihe	6	Vaihdettu valaistus Ledeihin	-	Välillisesti sosiaaliseen	Välillisesti kaikki	Aineistoanalyysi (nettisivu ja sisäinen materiaali), kyselytutkimus
	7	Paineilmalaitteisto uusittu	Uusittu kokonaisuudessaan, energian kulutus vähentynyt	Välillisesti sosiaaliseen	Välillisesti kaikki	Kyselytutkimus
	8	Ostettu energia tuotettu uusiutuvilla vaihtoehtoilla	Tuotettu 100% biovoimalla	Välillisesti sosiaaliseen	Välillisesti kaikki	Aineistoanalyysi (nettisivu), kyselytutkimus
	9	Hukkalämmön talteenotto tukemaan lämmityskuluja	Ilmakompressorien ohjauksia päivitetty energiatehokkaimmiksi	Taloudelliseen ja välillisesti sosiaaliseen	Välillisesti kaikki	Aineistoanalyysi (nettisivu), havainnointi, kyselytutkimus
	10	Materiaalien kierrätys	Mittaroitu ja seurattu (75% tuotannon jätteestä kierrätetään, lämmönkulutus - 12%/a, veden kulutus - 5%/a), tuotteen kierrätettävyyden elinkaaren päätyttyä 95%	Välillisesti sosiaaliseen	Välillisesti kaikki	Aineistoanalyysi (nettisivu), kyselytutkimus
	11	Ympäristöhallinnan standardi ISO 14001	Käytössä, ohjaan osaltaan koko elinkaarenvaiheiden tarkasteluun, auditoitu	Välillisesti sosiaaliseen	Välillisesti kaikki	Aineistoanalyysi, (sisäinen materiaali), havainnointi, kyselytutkimus
Tuotannon jälkeen	12	Pakkausmateriaalien valinta	Voidaan kierrättää, kompostoida tai polttaa. Pääsääntöisesti valittu materiaaleiksi vaneria ja puuta	Välillisesti sosiaaliseen	Välillisesti kaikki	Aineistoanalyysi, (sisäinen materiaali), kyselytutkimus
	13	Kuljetuksissa suositaan merirahtia	Ulkomaan toimitusten osalta	Välillisesti sosiaaliseen	Välillisesti kaikki	Aineistoanalyysi (sisäinen materiaali)
	14	Kiertotalousmallin huomiot	Tiedostettu tuotteiden pitkä-ikäisyys ja huollettavuus sekä vaikutettu näihin suunnittelun ja tuotekehityksen avulla	Välillisesti sosiaaliseen	Välillisesti kaikki	Aineistoanalyysi (nettisivu ja sisäinen materiaali)
	15	Tuotteiden huoltoverkosto	Tunnistettu tärkeäksi kehityskohteeksi	Välillisesti sosiaaliseen	Taloudelliset sidosryhmä (asiakkaat) ja välillisesti kaikki	Aineistoanalyysi (sisäinen materiaali)

Sosiaalisen vastuun osa-alue						
Elinkaaren vaihe	Nro	Toimenpide	Huomioita	Riippuvuus suhde muihin vastuun (osa-alueisiin)	Toimenpide kohdistuu (sidosryhmä)	Havainnointitapa
Tuotanto- vaihe	1	Työturvallisuus koulutus ja työturvallisuuden seuraus	Järjestetään kaikille uusille työntekijöille, seurattu ja mittaroitu, vaaditaan henkilökohtaisen suojavälineiden käyttöä	Taloudelliseen	Sisäinen sidosryhmä (henkilöstö)	Havainnointi
	2	5S järjestelmä otettu käyttöön	Vaikuttaa työviihtyvyyteen ja työturvallisuuteen	Taloudelliseen	Sisäinen sidosryhmä (henkilöstö)	Aineistoanalyysi (nettisivu)
	3	Tuotantotilassa ilmanpuhdistimia	Useampia kappaleita	Taloudelliseen	Sisäinen sidosryhmä (henkilöstö)	Havainnointi, aineistoanalyysi (sisäinen materiaali), kyselytutkimus
	4	Kummityöntekijä toiminta	Uusille työntekijöille osoitettu henkilö, joka perehdyttää ja opastaa työhön liittyvissä asioissa	-	Sisäinen sidosryhmä (henkilöstö)	Havainnointi
	5	Taukojumppa	Ohjattua toimintaa työaikana	Taloudelliseen	Sisäinen sidosryhmä (henkilöstö)	Havainnointi
	6	Liukuva työaika kaikilla	Mahdollistaa asioiden hoitoa virka-aikana	Taloudelliseen	Sisäinen sidosryhmä (henkilöstö)	Havainnointi, kyselytutkimus
	7	Kannustinjärjestelmät	Käytössä aloitepalkkio järjestelmä, e-passi ja kulttuurisetelit, tulosperusteista kannustinjärjestelmä kehitysvaiheessa	Taloudelliseen	Sisäinen sidosryhmä (henkilöstö)	Kyselytutkimus
	8	Nuorten työllistäminen	Kesätyöntekijät nuoria ja opiskelijoita	-	Yhteiskunnallinen sidosryhmä (opiskelijat ja nuorisot)	Havainnointi, kyselytutkimus
	9	Yhteistyö oppilaitosten kanssa	Mahdollisuuksien mukaan oppisopimuksia ja työharjoittelupaikkoja pyritty järjestämään	Taloudelliseen	Yhteiskunnalliset sidosryhmät	Kyselytutkimus
	10	Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus huomioitu	Suunnitelmat näiden osalta olemassa, lisäksi panostettu HR- ja rekrytointeihin, kesätyöntekijöiden osaltakin huomioitu	Taloudelliseen	Sisäinen sidosryhmä (henkilöstö)	Havainnointi, kyselytutkimus
Jälkeen tuotannon	11	Haarrastustoiminta aktiviteetteja järjestetty	Työntekijöiden käytettävissä mm. liikuntaetuja, harrastustoimikunnan aktiviteetteja, yrityksen oma kuntosali	Taloudelliseen	Sisäinen sidosryhmä (henkilöstö)	Kyselytutkimus
	12	Tuoteturvallisuus huomioiminen	Seurataan alan standardeja ja konedirektiivin vaatimuksia	Taloudelliseen	Taloudelliset sidosryhmä (asiakkaat), välillisesti käyttöpaikan yhteiskunnalliset sidosryhmät	Kyselytutkimus

Taloudellisen vastuun osa-alue						
Elinkaaren vaihe	Nro	Toimenpide	Huomioita	Riippuvuus suhde muihin vastuun (osa-alueisiin)	Toimenpide kohdistuu (sidosryhmä)	Havainnointitapa
Ennen tuotantoa	1	Toimittajien maksukyvn seuraaminen ja pitkäaikaiset sopimukset	Pyritty pääsemään molempia osapuolia hyödyttävään sopimuksiin	Välillisesti sosiaalinen	Taloudellinen sidosryhmä (toimittajat ja jakelijat)	Kyselytutkimus
	2	Tavoiteltu strategian mukaista tasaista kasvua	Yrityksen taloustietojen mukaan havaittu toteutuneen	Sosiaalinen	Sisäinen sidosryhmä (henkilöstö, johto, omistajat)	Havainnointi, kyselytutkimus
Tuotanto-vaihe	3	Laiteinvestoinnit	Konekanta uudistettu, uusi työstökone tulossa kesän aikana	ympäristö ja sosiaalinen	Sisäisiin sidosryhmiin, välillisesti taloudellisiin sidosryhmiin (asiakkaat)	Havainnointi, kyselytutkimus
	4	Konekapasiteettia nostettu miehittämättömällä ajolla	Robotti suorittaa vaihtotyötä toistuvissa vaiheissa	Sosiaalinen	Sisäinen sidosryhmä (henkilöstö)	Havainnointi, aineistoanalyysi (sisäinen materiaali)
	5	Palkkataso	Palkkataso yrityksessä yli TES:sin minimivaatimusten	Sosiaalinen	Sisäinen sidosryhmä (henkilöstö)	Kyselytutkimus
Jälkeen tuotannon	6	Asiakkaiden maksukyvn seuraaminen ja pitkäaikaiset sopimukset	Muodostettu ja ylläpidetty pitkäaikaisia sopimuksia yhteistyökumppaneiden kanssa	Välillisesti sosiaalinen	Taloudellinen sidosryhmä (toimittajat ja jakelijat)	Kyselytutkimus

Sidosryhmien vaatimukset						
Elinkaaren vaihe	Nro	Toimenpide	Huomioita	Riippuvuus suhde vastuun (osa-alueisiin)	Vaatimuksen esittänyt sidosryhmä	Havainnointitapa
Tuotanto-vaihe	1	Puutavaran kierrätyksen lisäys	Toimenpide suoritettu	Ympäristövastuu, välillisesti sosiaaliseen	Sisäinen sidosryhmä (henkilöstö)	Aineistoanalyysi (nettisivu)
	2	Ilmaston muutoksen huomioiminen	Tiedostettu tärkeäksi osaksi asiakkaiden tavoitteita, toimenpiteitä tehty omien vaikutusten pienentämiseksi	Ympäristövastuu, välillisesti sosiaaliseen	Taloudelliset sidosryhmä (asiakkaat)	Aineistoanalyysi (nettisivu), kyselytutkimus
	3	Kysely yrityksen eettisistä toimintaohjeistuksesta	-	Sosiaaliseen ja taloudelliseen vastuuseen	Taloudelliset sidosryhmä (asiakkaat)	Havainnointi, kyselytutkimus
	4	Tiedostettu hiilijalanjäljen mittaamiseen liittyvät kiristävät lainsäädännön vaatimukset	Tulossa osaksi suurempien toimittajien ja alihankkijoiden velvoitteita	Ympäristövastuu, välillisesti sosiaaliseen vastuuseen	Taloudelliset sidosryhmä (asiakkaat)	Kyselytutkimus